8 ՄԱՅԻՍ 1996 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 83 (1089)

Ազգ
Azg
armenian daily

Սկսվեց Պրիմակովի այցն Անդրկովկաս

Ռուսաստանի արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովը մայիս 8-ին սկսել է իր չորսօրյա այցը դեպի Անդրկովկաս: Նրա նպատակն է արագացնել Լեռնային Ղարաբաղի և Աբխազիայի խաղաղության գործընթացները: Ռուս դիվանագետները «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակցին հայտնել են, թե նախ մեկնելու են Բաքու, ապա Երևան: Հինգշաբթի, մայիս 9-ին, Ռուսաստանի արտգործնախարարը ժամանելու է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության մայրաքաղաք Ստեփանակերտ: Մայիս 10-ին նա այցելելու է Թբիլիսի, ուր բանակցություններ է վարելու աբխազական խնդրի շուրջ:

Պրիմակովը առաջին անգամ է այցելելու Հայաստան: Նախատեսվում է ՌԴ արտաքին գործերի նախարարի հանդիպումը նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Սպասվում է, որ Երևանում Պրիմակովը հայկական կողմի հետ կստորագրի միջպետական պայմանագիր ՌԴ զորամիավորումների տեղակայման մասին:

Այցելություն

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը կմեկնի Կոստանդնուպոլիս

Մայիսի 8-ին, Նորին Սրբություն Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, մեկշաբաթյա այցով մեկնում է Կոստանդնուպոլիս՝ հրավերով Հունաց ուղղափառ եկեղեցիների Բարդուղիմեոս Ա Տիեզերական պատրիարքի և Թուրքիո Հայոց պատրիարք Գարեգին արք. Գազանճյանի:

Այցելության ընթացքում երկու եկեղեցիների առաջնորդները կքննարկեն Կ.Պոլսի Տիեզերական պատրիարքության և Ամենայն Հայոց կաթողիկոսության միջեկեղեցական հարաբերությունների զարգացման հետագա ընթացքին վերաբերող հարցեր:

Ապա Վեհափառ Հայրապետն իր հովվապետական անդրանիկ այցելությունը կտա Կ.Պոլսի Հայոց պատրիարքությանը և ուղղահայ համայնքային ժողովրդին: Այդ օրերին մեծ շուքով կնշվի Կ.Պոլսի Հայոց պատրիարքության հիմնադրման 535-ամյակը:

Ուղևորության ընթացքում Նորին Սրբություն Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին ընկերակցելու են գերաշնորհ ս. Աստղիկ եպս. Արիստակեսյանը, հոգեշնորհ ս. Աբրահամ վրդ. Մկրտչյանը, հոգեշնորհ ս. Սեպուհ վրդ. Չուլջյանը և հոգեշնորհ ս. Արշակ աբղ. Տիգրանյանը:

Միջոցառման

Ըստ Գ. Սելեզնյովի՝ Զյուգանովը առաջին փուլում կհաղթանակի

Մինչ Ադրբեջանի և Թուրքիայի զանգվածային լրատվության միջոցները շարունակում էին ամենատարբեր քաղաքական գնահատականներ տալ Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսիյ Երկրորդի և ՌԴ պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովի Հայաստան կատարած այցին, մայիսի 6-ին պաշտոնական այցով Երևան ժամանեց ՌԴ Պետդումայի պատվիրակությունը, որը գլխավորում էր Պետդումայի նախագահ Գենադի Սելեզնյովը:

Այցի ընթացքում պատվիրակությունը մի շարք պաշտոնական հանդիպումներ է ունեցել ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի, ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի, ԱԺ խորհրդարանական խմբակցությունների հետ, այցելել է «Հաղթանակ» զբոսայգի, Ծիծեռնակաբերդ, Մայր Աթոռ սբ. Էջմիածին, որտեղ ՌԴ Պետդումայի նախագահ Գ. Սելեզնյովը և ՀՀ ԱԺ նախագահ Բ. Արարքցյանը հանդիպել են Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Առաջինին, այնուհետև պատվիրակությունն այցելել է Գառնի-Գեղարդ:

Երեկ տեղի ունեցավ ՌԴ Պետդումայի նախագահ Գ. Սելեզնյովի և ՀՀ ԱԺ նախագահ Բ. Արարքցյանի համատեղ մամուլի ասուլիսը, որի ընթացքում ամփոփվեցին պատվիրակության այցի արդյունքները:

Բաբկեն Արարքցյանը նշեց, որ այցի ընթացքում փոխադարձ տեղեկատվության շնորհիվ կողմերը ծանոթացել են ՌԴ և ՀՀ խորհրդարանների գործունեությանը, պատրաստակամություն հայտնել շարունակել փոխհամագործակցությունը և միջազգային կազմակերպությունների շրջանակներում, և երկկողմ ու բազմակողմ հիմքերի վրա: Բ. Արարքցյանը նաև հայտնեց, որ Պետդումայի պատվիրակության պաշտոնական այցը կնպաստի համագործակցության հետագա ընդլայնմանն ու խորացմանը:

Չնայած սեղմ ժամանակահատվածին, ՌԴ Պետդումայի նախագահությամբ սա չորրորդ պաշտոնական այցն էր, որին նախորդել էր Պետդումայի պատվիրակությունների այցը Ուկրաինա, Բուլղարիա և Շվեյցարիա: Ինչպես նշեց Գ. Սելեզնյովը, պատվիրակությունը Հայաստանից հեռանում է բարձր տպավորություններով: Նա նշեց, որ բոլոր պաշտոնական հանդիպումների ընթացքում զգացվել է համագործակցության պատրաստակամություն և դիրքորոշումների մերձեցում: Առաջիկայում նախատեսվում է Հայաստանում բացել ռուսական համալսարան, առանց զուգահեռ, Մոսկվայում կբացվի հայկական երկու գիմնազիա:

Անդրադառնալով Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի առնչությամբ տրված հարցին, Գ. Սելեզնյովը պատասխանեց, որ այս այցի ընթացքում ԼՂՀ խնդիրն ընդհանրապես չի շոշափվել: Իսկ այն հարցին, թե ո՞վ կհաղթի առաջիկա նախագահական ընտրություններում, նա պատասխանեց, որ ամենայն հավանականությամբ, Գենադի Զյուգանովը առաջին փուլում կհաղթանակի: Բայց Ռուսաստանի զանգվածային լրատվության միջոցները պարբերաբար լուրեր են հաղորդում այն մասին, որ Բ. Ելցինի քաղաքական ռեյտինգը օրեցօր աճում է: Իսկ ընդհանուր առմամբ, նշեց նա, ներկայումս նախընտրական արշավը Ռուսաստանում ծավալվում է բնականոն հունով:

Իսրայել - «Հեզբոլլահ»

Դիտորդները հսկելու են հրադադարը

Սիրիան և Լիբանանը ի վերջո համաձայնել են Իսրայելի և «Հեզբոլլահի» միջև հրադադարի համաձայնության իրագործումը վերահսկող խմբի գործունեության նախագծի շուրջ: Հիշեցնենք, որ դիտորդական այս խմբի ձևավորումը համաձայնության առանցքային դրույթներից է: Լրատվության արաբական աղբյուրները հաղորդում են, թե վերոհիշյալ համաձայնությունը ձեռք է բերվել Դամասկոսում Սիրիայի փոխնախագահ Աբդուլ Հալիմ Խադդամի և Լիբանանի վարչապետ Ռաֆիկ Ալ-Հարիրիի հանդիպման ժամանակ:

Հայաստան - Ռուսաստան

Չեռնոմիրդին-Լևոն Տեր-Պետրոսյան հանդիպում Մոսկվայում

Չինաստանից Երևան վերադառնալիս, ՀՀ Նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը մայիս 7-ին Մոսկվայում հանդիպել է Ռուսաստանի Դաշնության վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ: Այս այցելությունը ծրագրված չէր, և կրում էր աշխատանքային բնույթ: Կես ժամ տևած հանդիպման մանրամասները հրապարակում նախատեսված չէր, սակայն շնորհիվ այն բանի, որ Ռուսաստանի Կառավարության տանը այդ ժամանակ գտնվում էին ՌԴ Նախարարների կաբինետի նիստը լուսաբանող լրագրողներ, Չեռնոմիրդին-Տեր-Պետրոսյան հանդիպման որոշ մանրամասներ հայտնի դարձան: Ինչպես հայտնել են ՌԴ կառավարության մամուլի ծառայությունից, պատասխանելով լրագրողների հարցերին, Հայաստանի նախագահը հայտնել է, որ հանդիպման ընթացքում քննարկվել են հայ-ռուսական հարաբերություններին առնչվող որոշ հարցեր: Ըստ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի, Ռուսաստանի վարչապետի հետ զրույցում շոշափվել են նաև նախկինում ստորագրված համաձայնագրերի կենսագործման հետ կապված հարցեր:

ՀՀ Նախագահը գնահատելով ԱՊՀ շրջանակներում Ռուսաստանի, Ղազախստանի, Բելառուսի ու Ղրղզստանի միջև ավելի խոր ինտեգրացմանն ուղղված փաստաթղթերի ստորագրումը, ասել է. «Այս փաստաթղթերի բովանդակությունը ամբողջովին չէ, որ ձեռնտու է Հայաստանին: Մաքսային միությանը միանալը ներկայումս իրական օգուտ չի բերելու Հայաստանին, քանի որ նրա տարածքը անմիջականորեն հարակից չէ քառակողմ պայմանագիրը ստորագրած երկրներին: Չի գործում նաև Հայաստանը Ռուսաստանին կապող երկաթուղին, որը անցնում է Վրաստանի տարածքով: Ներկա պայմաններում, երբ Հայաստանի արդյունաբերությունը դեռևս դուրս չի եկել ճգնաժամից, քառակողմ պայմանագրին անդամակցելն անկարող է աշխուժացնել Հայաստանի ու Համագործակցության մյուս երկրների միջև առևտրաշրջանառությունը, ուստի պայմանագրի ստորագրումը Երևանում իբրև հրատապ հարց չի դիտվում:

Սակայն այս տարի Հայաստանում արդյունաբերական արտադրանքի աճ է սպասվում, և մինչ տարեվերջ կարող է վերականգնվել Անդրկովկասյան երկաթգծի աշխատանքը աբխազական հատվածով: Եթե այդ պայմանները արդարանան, ապա տարեվերջին Երևանը անդրադառնալու է Մաքսային միությանը Հայաստանի անդամակցության խնդրին»:

ՀՀ Նախագահի և ՌԴ Վարչապետի հանդիպմանը շոշափվել է նաև Ռուսաստանում կայանալիք նախագահական ընտրությունների հարցը: Հայաստանի նախագահը այս ընտրությունները կարևորում է հատկապես այն պատճառով, որ ընթացիկ տարվա սեպտեմբեր 21-ին Հայաստանում նույնպես կայանալու են նախագահական ընտրություններ: Լևոն Տեր-Պետրոսյանը նշել է, որ «Ներկայումս թե՛ Հայաստանում, թե՛ Ռուսաստանում իշխանության գլուխ են գտնվում ազատական-ժողովրդավարական գաղափարներին դավանող քաղաքական ուժեր, հետևաբար նրանց փոխաջակցության հարցը հրատապ է»:

Կարգավորում

Տաբայի բանակցություններում ստեղծվեց կազմակերպական հանձնախումբ

Ապրիլ 5-ին եգիպտական Տաբա առողջարանային քաղաքում սկսված և հաջորդ օրը շարունակված պաղեստին-իսրայելական բանակցություններին Պաղեստինի պատվիրակության անդամ դոկտոր Սաիեբ Ուրեկաթը հանդիպումն անվանել է նոր ժամանակաշրջանի սկիզբ: Մայիս 7-ին եգիպտական «Սաութ Ալ-արաբ» ռադիոկայանին տված հարցազրույցի մեջ դոկտոր Սաիեբ Ուրեկաթը, «Լիկուդ» աջ խմբավորման իշխանության գալու և դրանց հետևանքների վերաբերյալ հարցին դոկտոր Ուրեկաթը ասել է, թե պաղեստինյան կողմը փորձում է խաղաղության հասնել ամբողջ Իսրայելի և ոչ թե որևէ առանձին կուսակցության հետ, նշելով որ ընտրությունների հարցը Թել Ավիվի ներքին գործն է:

Տաբայում ստեղծվել է պաղեստին-իսրայելական բանակցությունների շրջանակն ու կազմակերպական հարցերը ճշտող մի հանձնախումբ: Տաբայի բանակցությունների ավարտին կողմերը հայտարարել են, որ նշյալ հանձնախմբի մեջ ընդգրկվելու է հինգական մասնակից:

Նշենք, որ բանակցությունների նպատակն է մինչև 1999-ի մայիս որոշել պաղեստինյան հողերի վերջնական կարգավիճակը, ընդ որում նաև քաղաքական կնճռոտ այլ հարցեր, ինչպիսին են Արևելյան Երուսաղեմի պատկանելությունը, գաղթականների ճակատագիրը, հրեական վերաբնակեցման վայրերի խնդիրը, պաղեստինյան պետության առաջացումն ու դրա սահմանները: Հայտարարության մեջ նշվում է, թե հանձնախումբը պարբերական հանդիպումներ է ունենալու բանակցությունները լավագույնս առաջ մղելու նպատակով:

Հաղորդվում է նաև, որ բանակցությունները հարկ է անցկացնել հիմք ունենալով 1993 թվականին Վաշինգտոնում ստորագրված «Սկզբունքների վերաբերյալ համաձայնագրի» 5-րդ կետը: Պաղեստինցի բանագնաց Հասան Ասֆուրը նշել է, թե կիրակի օրվա մթնոլորտը արդյունավետ էր, իսկ այժմ այն լարված է իսրայելցիների անզիջողականության պատճառով: Ասֆուրը ավելացրել է, թե պատվիրակության նախագահ Մահմուդ Աբբասը ճնշման է ենթարկվել իսրայելցիների կողմից, որպեսզի իր ելույթում խուսափի անդրադառնալ որոշ հարցերի: Իր հերթին, Իսրայելի պատվիրակության ղեկավար Ուրի Սավիրը հայտարարել է, որ պաղեստինցիները իրենց դիրքորոշումը դրսևորել են իրենց ցանկությանը համապատասխան:

Չեչնիա

Ռուսական ուժերը գրավել են Գոյսկոյե և Կոմսոմոլսկոյե գյուղերը

Չեչնիայում ռուսական ուժերը գրավել են Գոյսկոյե և Կոմսոմոլսկոյե հարավային գյուղերը: Անջատողականների ջոկատները վաղուց լքել էին այս բնակավայրերը:

Չեչենական Գերմենչուկ գյուղի մեջ մայիս 7-ին անցկացվել է անձնագրային ռեժիմի ստուգում: Այս բնակավայրը 5 կիլոմետր հեռավորության վրա է գտնվում շրջկենտրոն Շալի ավանից, որտեղ նման գործողություն էր անցկացվել նախորդ օրը՝ մայիս 6-ին: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, ստուգումն անցկացնում են Չեչնիայի մոսկվամետ կառավարության ներքին գործերի նախարարության աշխատակիցները և Ռուսաստանի ներքին զորքերի զինծառայողները: Շալիի շրջափակումն արդեն վերացվել է, մինչ այդ ֆեդերալ ուժերը օղակման մեջ էին պահում բնակավայրը՝ սպառնալով գրոհ ձեռնարկել, եթե չեչեն մարտիկները զենքը ցած չդնեն:

digitised by A.R.A.R.@

Արձագանք

Սոփիսակը սոփիսակ է, որովհետեւ սոփիսակ է

Հայտնի հոգեբանական փորձի ժամանակ տարբեր սեռի եւ տարիքի 100 մարդու նստեցնում են միասին եւ առջեւում դնում սոփիսակ գունդ: «Ի՞նչ գույնի է գունդը» հարցին, առաջին 99, նախնական պայմանավորվածությամբ, առանց հապաղման, վստահ ձայնով պատասխանում են. «Սեւ»: 100-երորդը, ում վրա եւ կատարվում է փորձը, թեյ կամային հատկանիշներ ունենալու դեպքում, սկսում է խուսափել պատասխանից, անհավականալի փաստարկներ է բերում, կկմում է կամ էլ միանում է մեծամասնությանը:

Տպավորություն է ստեղծվում, որ մեր երկրի լրագրողները նույն փորձն կատարում են մեր հասարակության հետ: Ընդամենը 2 տարար առաջ «Ումն է «Ազգ» օրաթերթը» հարցին, երկրի անցուդարձին նույնիսկ շատ քիչ ծանոթ մարդիկ կասեին «ՌԱԿ-ինը»: Այսօր, լրատվական միջոցների թվում զոհի առդյունքում ձեւավորվում է արտասահմանյան պատասխան «Ազգ»-ը ոչ թե ՌԱԿ-ինն է, այլ «Ազգ»-ի հիմնադիրներինն է»: Ընդ որում, այս պատասխանը հնչում է այնքան հաճախ, եւ այնքան վստահ, որ հասարակական կարծիքը, կարծես, սկսում է տատանվել, իսկ ՌԱԿ-ը ինչ-որ փաստարկներ բերել: Այնինչ, որեւէ փաստարկ պետք չէ: Սոփիսակը սոփիսակ է, որովհետեւ սոփիսակ է: «Ազգ»-ը ՌԱԿ-ինն է, որովհետեւ ՌԱԿ-ինն է: Իսկ հիմնադիրները ՌԱԿ վարիչ մարմնավոր, ՌԱԿ պատգամավորների խմբագիրը, ՌԱԿ ԱՄՆ-ի գործիչը, ՀՌԱԿ ատենապետը եւ փոխատենապետը այն մարդիկ էին, որոնք ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության որոշմամբ գրանցեցին «Ազգ»-ը: Սա խոստություն է: Մնացածը «Երգիծանք եւ հումոր» հաղորդման նյութ է: Պատահական չէ, որ 1991-ից մինչեւ 1995 այս խոստությունը ընդունում էին այժմ լրբուս հիմնադիրները: Ցանկացած բծախնդիր լրագրող 5 տարվա «Ազգ»-ի հավաքածուից մի ամբողջ թղթապանակ կկազմի «Ազգ»-ը ՌԱԿ-ի միակ ձեռքբերումն է Հայաստանում» վերնագրով քաղված Ավետիքյանի, Միրզախանյանի, Ազատյանի հեղինակած նյութերից:

Սակայն տխուրը այն չէ, որ այդ մարդիկ այդ աստիճան անպարկեշտ գտնվեցին, որ ուրացան ՌԱԿ-ից ստացած նյութական եւ բարոյական աջակցությունը եւ այսօր վարկաբեկում են ՌԱԿ-ը: Տխուրն այն է, որ այդ մարդիկ լուրջ աջակցություն են ստանում տարբեր տեղերից եւ հայտնվում են քաղաքական պայքարի կիզակետում: Ժամանակն է մեկընդմիշտ մեր երկրից քաղաքական ասպարեզից դուրս դնել չհարկվող եկամուտ ստացող քաղաքական օճառային ընկերությունը:

Արման Վարդանյան

Իրավական

Ո՞վ է «Ազգի» իրավատերը

Հատվածներ ՌԱԿ կենտրոնական վարչության նախկին անդամ, ԿԿ վարիչ մարմնավոր եւ «Ազգի» նախկին հիմնադիր խորհրդի անդամ Վաչե Ղազարյանին ուղղված Հակոբ Ավետիքյանի նամակներից.

«Հանձնելի

Ընկերներ Վաչե Ղազարյանի եւ Միհրան Մինասյանի ուշադրության

ընկ. Հովիկ Յոռղնկյանի միջոցով Երեւան հասցնելու թախանձագին խնդրանքով

Hard ware

1. GS/L (gray scape.........

–Վանառի համար որեւէ բան կա՞ UAF-ի վրա: Դրամատան մեջ մեր հաշիվը դատարկ է, միայն ձեռքս 700 դոլար կա: Մինչ Սոլոմոնչյանը մեր հաշվույն փոխանցում պիտի կատարե մայիսի երկրորդ կեսին:

–Այսօր մի կերպ լույս ընծայեցինք «Ազգի» 18-րդ թիվը: Բազմաթիվ թերթեր լույս չեն տեսնում եւ պիտի լույս չտեսնեն:

14-16 ապրիլ 91 թ.

Սիրելի Վաչե,

«...Նկատի ունեցիր, որ մարտի 2-ին տեղի պիտի ունենա Coctaile ընդունելություն մեր թերթի լույս ընծայման առթիվ: Հասիր շուտ: Նախորդ օրը հոս պիտի ժամանե նաեւ Վ. Ուզունյանը:

21 փետրվար 91 թ.

Սիրելի Վաչե

Ստացա: Ընդհանրապես համաձայն ենք, սակայն մեր քիչ մը բարեփոխյալ առաջարկած տեքստը ձեզի կը ղրկենք վաղը:

Մինչ այդ հանեցեք 3000 դոլար (երեք հազար) փոխանցել հետեւյալ հասցեին, իբրեւ թղթի գնման եւ Van-ի մնացյալ ծախս:

–Այսպիսով, եթե արդեն փոխանցած եք նաեւ նախորդ 2000 դոլարը, նախապես տված հասցեին, 5000 դոլար ստացած կլլանք (տեղվույն վրա փոխանցումով) ԿՎ-ին:

Ավելցնեմ, որ Van-ի համար տվինք 130 հազար ռուբլի (կամ 3700 դոլար), իսկ թղթի գնման համար պիտի ծախսենք մոտ 4000 դոլար: Համենայնդեպս, ընկեր Վարդանին հետ այս հաշիվները մանրամասնյալ եւ հստակ կճշտենք եւ կղրկենք:

Սիրով՝ Հակոբ

4 հունիս 1991

Հացադուլ

Տիկին Մարիեսայի երեք պահանջները...

Երկու օր է՝ օպերայի շենքի առջեւ մի կին հացադուլ է անում: Պահանջները, որոնք հիմք են հանդիսացել «քաղաքական պայքարի» այս ծայրահեղ ձեւն ընտրելուն, հացադուլավորուհին ամբողջացրեց երկու բառով. «Պահանջում եմ ճանաչել մարդու իրավունքները»: Եւ խոստովանեց, որ ինքն էլ չգիտի, թե ումից է պահանջում. մի բանի պետք է բախել, ներսից պատասխանել են, թե «մարդու իրավունքներն այստեղ չեն» (գրեթե «Բարեկենդան»), ՄԱԿ-ի գրասենյակի տեղը չի գտել, դեռ նա էլ եկել է Անկախության հրապարակ եւ պահանջում է: Նաեւ՝ Ջավախքի հայության խնդիրները, որովհետեւ, ինչպես ինքն է ասում, 1976 թ. դուրս է եկել Ջավախքից եւ (նույնն է՝ այլեւս չի վերադարձել) ժառանգությունն ունի, որ այնտեղ... մի խոսքով, ինքը հոգով ջավախեցի է: Այն հարցին, թե ինչո՞ւ, առնենք, մեկ ամիս առաջ այդ քայլին չի դիմել, պատասխանեց, որ այդ ողջությամբ պայքարել է անզամ աշխատանքի վայրում նաեւ բոլոր գործվածների կոմբինատում: Տարօրինակ է, բայց մարդը պայքարել է, պայքարում է մոտավորապես մինչեւ վերջ... Կես ժամ տեւած զրույցի ընթացքում հայտնվեց ճշել նրա ինքնությունը Մարիեսա Ավետիսյան, բնակվում է Զեյթուն թաղամասի Փարիզյան Կոմունայի 21 շենքի 47 բնակարանում, աշխատում է... այլեւս չի աշխատում: Քիչ ավելի ուշ խոստովանեց, որ իր հացադուլի թուն դրդապատճառը իրենց թաղամասի բնակչահագործման տեղամասի աշխատակիցների կողմից իր իսկ իրավունքները «ոտնահարելու» փաստն է, որ վերջիններս, կոմունալ ծառայությունների վարձերը չվճարելու համար անջատել են իր տան էլեկտրալարերը եւ այլն...

Բայց ի՞նչ կապ ունեին այս ենթանձնական խնդրի հետ ջավախահայության խնդիրները կամ 1915 թ. եղեռնը միջազգայնորեն ճանաչելու հարցերը (որոնք պահանջվում էին նրա գրավոր «լոզունգներում»), այդպես էլ անհասկանալի մնաց ոչ միայն ինձ, այլ նաեւ իրեն՝ տիկին Մարիեսային: Իմ վերջին հարցին, թե ինչպես է ազդում հացադուլն իր առողջական վիճակի վրա, «սովյալ» Մարիան պատասխանեց, որ հացադուլն իր համար գրեթե սովորական բան է:

Ղողոցական

60 անուն նոր դասագիրք

Այբբենարաններ, հանրահաշվի եւ մաթեմատիկայի դասագրքեր, մաթեմատիկայի ժողովածուներ, օտար լեզվի դասագրքեր, ընդամենը 60 անուն նոր դասագիրք կհրատարակեն «Ճաշիկ», «Նոր դպրոց», «Լույս», «Փյունիկ» հրատարակչությունները նոր ուսումնական տարվա համար: Դասագրքերը հրատարակելու նպատակին կառավարությունը հատկացրել է 300 մլն դրամ, որից 200 մլն. «Լույս» հրատարակչությանը (34 անուն գիրք), 100 մլն դրամը կբաշխվի մյուս 3 հրատարակչությունների միջեւ («Ճաշիկ» 14 անուն դասագիրք, «Նոր դպրոց» 8, «Փյունիկ» 4):

Դասագրքերի բաշխումը կկատարվի բաժանորդագրությամբ:

Ա.Ս

Վեճ

Ծախված լռություն

«Շնորհակալություն եմ ծախում սարկավի»: Հիշեցի՞ք սեւակյան հանրահայտ տողը «Խաղաղիք սարկավը» բանաստեղծությունից:

Բնականաբար այդ մտքի ազդեցությունը կրող սույն միտքը եկավ շնորհակալություն անելու, երբ կարդացի «Լրագիր օր» թերթի մայիսի 7-ի համարում տեղ գտած «Էդ ի՞նչ ուժեղ բարաք ա» հրապարակումը:

Չգիտեմ ինչ համառությամբ ու հետեւողականությամբ եւ արդեն որերորդ անգամ լրագրական շախ է նետվում «Գոյակ» եւ «Արմենտելս» կազմակերպությունների միջեւ ծագած շենքային վեճը: Եւ միշտ միեւնույն համառ ու թույլ հետեւողականությամբ, միեւնույն մեղադրանքով, վերադառնում այսինքը ոտնահարել է ստորադասի ընդունած որոշումը:

Բայց մի՞թե այս բեմի արժանի ծողներ ի տարբերություն իրենց պաշտպանողների, այնքան միամիտ են կարծելու, թե այդ նույն վերադասի կողմից վճռի արձակումը եղել է առանց ստորադասի հետ համաձայնեցման:

Լավ, մենք էլ միամիտ լինենք ու հավատանք այս հեքիաթին բայց եւ հարց տանք այդ դեպքում ինչո՞ւ պետք է Երեւանի քաղաքապետարանի համար լռությունը մի անգամ արդեն տրված մասին, երկրորդ անգամ տալու վերաբերյալ որոշումը ստանալուց հետո:

Ի՞նչ նպատակ ունի այսօրինակ լռությունը:

Սահիկ Զարգարյան

«Դրոյի» դատավարություն

Անահիտ Ենայանը անհիմն համարեց Հրանտ Մարգարյանին վերագրվող հանցանքները

«Դրոյի» դատավարության մայիսի 7-ի նիստում պաշտպանական ճառով հանդես եկավ Անահիտ Ենայանը: Ծանրահարությունների արժանացած նրա հուզական ելույթը ընդհատվեց իր իսկ կողմից. «սա լոկ փաստաբանի պաշտպանական խոսք չէ, ես տագնապ եմ հնչեցնում»:

Անդրադառնալով իր պաշտպանյալի՝ Հ. Մարգարյանի աքսիլեսյան գարշապարին, փաստաբանն ասաց, որ Ա.Արծրունու նախաքննական ցուցմունքները ծածկված են ինչ-որ խորհրդավոր մշուշով: Իրականությանը չհամապատասխանող համարվեց «Քերոբ» եւ «Թոփ 1» գործողություններում Հ.Մարգարյանի դերակատարության մասին Ա.Արծրունու մասնանշած փաստերը: Մեջբերումներ անելով դատախազի մեղադրական ճառից, ամբաստանյալների ցուցմունքներից, վերլուծելով եւ իր գնահատականը տալով դրանց, փաստաբանն անհիմն համարեց Հ.Մարգարյանին վերագրվող հանցանքները: Նշվեց, որ Արծրունու գրասենյակի միջադեպի ժամանակ, որը հանգեցրել է Աշոտ Ներսիսյանի սպանությանը, Հ.Մարգարյանը ավտոմեքենայի հետեւանքով գտնվել է հիվանդանոցում եւ չէր կարող որեւէ հանձնառություն տալ «Քերոբ» գործողության վերաբերյալ:

Հ.Մարգարյանի կեղծ անձնագիր ունենալու փաստը համարվեց ծայրահեղ անհրաժեշտություն, կապված խորհրդային բանակի կողմից Լեռնային Ղարաբաղում անցկացվող անձնագրային ռեժիմի ստուգումների հետ: Ինչ վերաբերում է զենք կրելուն, ապա Հ.Մարգարյանը Լեռնային Ղարաբաղի պաշտպանության բանակի ղեկավարներից ունեցել է դրա թույլտվությունը: Թմրաքիմիկատի մասով նրան վերագրվող հանցանքն էլ համարվեց ծուղակ առանց կրակ չի լինում փորձնական մոտեցման արդյունք:

Պաշտպանական ճառի եզրափակիչ մասում Ա.Ենայանը դատարանի ականջին օգ անելու նման մի ակնարկ արեց, գտնելով, որ Հ.Մարգարյանի նման անձին չի կարելի վտարել երկրից, վարվելով նրա հետ որպես օտարերկրացի:

Ավարտելով իր ճառը, Ա.Ենայանը առաջարկեց անպարտ ճանաչել եւ ազատ արձակել իր պաշտպանյալին:

Ըստ համաձայնեցված հերթականության, պաշտպանական ճառով հանդես էր գալու Վահագն Ավագյանը, բայց վերջինս իր պաշտպանյալի՝ Ա.Արծրունու հետ որոշ հարցեր ճշտելու նպատակով խնդրեց երեք աշխատանքային օրով ընդմիջել դատավարությունը:

Դատական հաջորդ նիստը նշանակվեց մայիսի 14-ին:

Առջեւում պաշտպանական կողմի ամենածանր ու ամենադժվարին հատվածն է՝ Վ.Ավագյանը, Ռ.Ռշտունին եւ Ռ.Սահակյանը պաշտպանն են «Դրոյի» գլխավոր դերակատարներ համարվող Ա.Արծրունու, Ա.Մնջոյանին եւ եւս մեկ անգամ Հ.Մարգարյանին:

Այցելություն

Նիկոլայ Ռիժկովը աղետի գոտում

Խորհրդային միության նախկին վարչապետ Նիկոլայ Ռիժկովը, որը Հայաստան է ժամանել ՌԴ Պետդումայի պատվիրակության կազմում, մայիսի 7-ին եղավ աղետի գոտում: Շրջագայության ժամանակ նրան ուղեկցում էին Լոռիի մարզպետ Հովհաննես Մաթինյանը, մարզի եւ Սպիտակ ու Վանաձոր քաղաքների այլ ղեկավարներ:

Հյուրն այցելեց նորակառույցներ, մի շարք ձեռնարկություններ: Նա եղավ Սպիտակի ավերված ավանում, վերելակաշինական գործարանում, ալրաղաց կոմբինատում: Կանգ առնելով քաղաքի կենտրոնում, Ն.Ռիժկովը զրուցեց բնակիչների հետ, որոնք գրկաբաց ընդունեցին հյուրին: Նա ափսոսանք հայտնեց, որ Սպիտակի վերակառուցումը դանդաղ է ընթանում: Բայց դրա փոխարեն Վանաձորում, «Տարոն» բնակելի թաղամասն այցելելիս, Ն.Ռիժկովը գոհունակություն հայտնեց շինարարության ընթացքից:

Ինչպես հաղորդեց մարզպետարանի քարտուղար Լեւոն Ասլանյանը, մոսկվացի ներկայացուցիչը գոհ էր՝ հարցերին պատասխանելիս եւ նախագահական ընտրությունների նախօրեին իր երկրի իրադրությունը գնահատելիս, թեեւ ՀԿԿ տեղի անդամները փորձում էին քաղաքական աղմուկ ստեղծել նրա այցելության առթիվ «իրենցով անելով Ռիժկովին»: Բայց դրանից ոչինչ չստացվեց:

Նստացույց

Քաղաքական մայրիկը

«Փոխե՛լ դրամը, ոսկյա եւ արծաթյա փող ունենալ»:

Անծանոթ կինը, որն այդպես էլ չներկայացավ, Անկախության հրապարակում նստացույց է հայտարարել: Չգիտենք, թե նա լեյտենանտ Շմիդտի ո՞րերորդ թոռնուհին է, բայց մի բան հստակ է, որ նրա հույժ քաղաքական պահանջները օրվա մեջ հետաքրքրում են միայն մեկին՝ իրենից քիչ հեռու արեւածաղիկ վաճառող տարեց կնոջը, որն արեւի ճառագայթներից թծված, անընդմեջ հորանջում էր ու չրթում: Չնայած դրան, անծանոթ կինը շարունակում է նստացույցը՝ համոզված, որ դոլարից պետք է կտրականապես հրաժարվել, քանի որ դա ամերիկյանն է եւ պետք է ունենալ մերը՝ սեփականը, արծաթյա կամ ոսկյա: Նրա քաղաքական փիլիսոփայության վերջին փայլատակումն այն էր, որ մարդուն երջանիկ լինելու համար ամսական պետք է տալ մեկ հատ արծաթյա կամ մեկ հատ ոսկյա դրամ (600 ԱՄՆ դոլարի համար մեկով) եւ փակել Սադախլո ու Պարուկասան տանող ճանապարհները: Իր ասելով, իրենց ընտանիքը, եւ հատկապես փոքր որդին, որը մանրածախ առեւտրով է զբաղվում, պաշտպանում են իր քաղաքական հայացքները: Բայց, կարծում եմ, որ գոնե փոքր որդու քաղաքական հայացքներին քաղաքական մայրիկը լավ ծանոթ չէ: Չարկ չենք համարում անդրադառնալ քաղաքական մայրիկի ուղղագրական սխալների հեղեղին, քանի որ դա նույնքան անհեթեթություն կլիներ, որքան եւ նրա «քաղաքական ակցիան»: Ո՛չ, այնուամենայնիվ, սա «Ռիո դե Ժանեյրոն չէ»:

Քաղաքական անցորդ

«ԱԶԳ»
ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Հրատարակվում է 2 տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
Ռամկավար Ազատական Կուսակցության Կենտրոնական Վարչության
հասարակական կազմակերպություն

Երեւան 375010, Հանրապետության 47

Ոճը եւ ձեւավորումը
ՊԱՎԵԼ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ

Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
Տպագրվում է «Ազգ»-ի տպարանում

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՍՄՈՒՆՔ
Հեռախոս 52-16-35

«AZG»
LIBERAL DEMOCRATIC DAILY

Editorial board
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Տեսակետ

Ընդդիմության անզորության նոր դրսեւորումները

Հայհոյախոսություն սեփական ժողովրդի հասցեին

Բռնապետական որոշ համակարգեր զուտ քաղաքական նկատառումներով լայնորեն օգտվել են ժողովրդին սիրաշահելու, նրա իմաստությունը գովերգելու, նրան փառաբանելու եւ նրա անունից հանդես գալու քաղաքական զենքից: Իրականում դրանք միակասար արհամարհանք են ստեղծել «ամբոխի» նկատմամբ նրան մատնելով անլուր տառապանքների ու չարչարանքների: 20-րդ դարը եւս հարուստ էր ժողովրդի անունից հանդես գալու եւ բնակչության խոշոր զանգվածներին պարզապես եղեռնի ենթարկելու բռնատիրական վարչակարգերով:

Ժամանակակից Հայաստանում եւս, որքան էլ տարօրինակ հնչի, հանդիպում ենք ժողովրդին արհամարհելու միտումների, որը քաղաքական այրերի կողմից արդեն դրսեւորվում է բացահայտ հայտարարությունների տեսքով. «Մեզ ոչ այնքան լավ նախագահ է պետք, որքան լավ ժողովուրդ» Վ. Հովհաննիսյան: Մեկ անհամեստ հարց տվեք են ժողովրդից վեր կանգնած, նրա ընդդիմության մեջ չներառված «երկնքից իջածները», որոնց ոչ մի կերպ չի բավարարում մեր ժողովրդի ներկա սերունդը, եւ ում են ուղղում նրանք իրենց պատվեր-պահանջները: Մեկ այլ ժամանակակից քաղաքագետ «փիլիսոփա» Ա. Հովհաննիսյանն ընդգծում է, որ ժողովուրդը ներկայումս գտնվում է «շալվարն իջեցրած եւ վարտիքը հանելու» վիճակում, նրա արհամարհանքը սեփական ժողովրդի հանդեպ հասնում է բացահայտ հայհոյախոսության, որից ելնելով հանճարեղ եզրակացություն է անում «նրան որեւէ ընդդիմություն չի կարող կազմակերպել, որեւէ քաղաքական ուժ չի կարող առաջ մղել»: Մեկ այլ բունդ քաղաքագետ Վահան Իշխանյանն ընդգծում է, որ մեզանում գործում է «շտրեյկբրեխերների հասարակություն»: Անշուշտ, կարելի է շարունակել ընդդիմության ճամբարից մեր ժողովրդի հասցեին հնչող «ճառգրանուն» խոսքերի շարադրանքը մեջբերումներ անելով նաեւ քաղաքական ղեկավար այրերի բառամթերքից: Սակայն սույն հրապարակման նպատակը «ընդդիմադիրների» ժողովրդի հանդեպ տածած խոր ատելության կամ նրանց հոգեւոր ու մտավոր ցածր մակարդակի վերհանման ու ցուցադրման մեջ չէ: Անհրաժեշտ են նաեւ իշխանությունների հանդեպ նրանց տածած կույր ատելության չափերի ու պատճառների շուրջ քննարկումները: Մտահոգիչը նրանց հոգեւոր ու մտավոր սուր գրգռվածության վիճակն է: Խոստովանենք, որ առանց այն էլ ներկայիս քաղաքական ընդդիմությունը այլեւս չի ընկել գործունյա հասկացներով, ընդդիմադիր քաղաքական համակարգի մասնակցությունը հանրապետությունում ծավալված գործընթացներին շատ անշան է եղել, իսկ մասնակցությունը ենթադրում է ձեւավորվող պետական, քաղաքական, տնտեսական եւ այլ բնույթի կառույցների ու հարաբերությունների կամ աջակցության, կամ էլ դրանց այլընտրանքային, առավել կուռ, ծանրակշիռ ու քաղաքականապես տարբերակների ու ծրագրերի առաջարկում, ինչը, ցավոք, բացակայում է քաղաքական կազմակերպությունների գործելակերպում: Մասնակցել, այսպիսով, նշանակում է ազդել իշխանությունների գործունեության վրա: Իրենց վերապահված գլխավոր առաքելության մեջ անզորությունն ընդդիմության պատասխանատուները փորձում են պատճառաբանել հանրապետությունում հաստատված բռնապետական կարգերով:

Սա, մեղմ ասած, այնքան էլ չի համապատասխանում իրականությանը: Նախ, ուզում ենք հիշեցնել, որ ազատականացման պայմաններում պետության իրավասության ներքո մնում են ազդեցության նվազագույն լծակներ: Համատարած սեփականաշնորհման պայմաններում գերակշռողը ոչ պետական տնտեսական կառույցներն են: Ներկայումս կարելի է ասել, որ մասնավորը (գյուղացի, առեւտրական, կոոպերատոր եւ այլն) կամ հանրապետությունում ձեւավորված ու կազմավորվող ֆինանսատնտեսական միավորներն ընդդիմության քաղաքական որեւէ կազմակերպություն կարող են ընդունել որպես իրենց շահերն արտահայտող այլընտրանքային քաղաքական հենարանի: Առանձնապես գործարար շրջանակներն այլընտրանքային քաղաքական ուժ չեն տեսնում հանրապետությունում: Ինչու: Որովհետեւ մեր ընդդիմությունը «կարիերիստային» է, նրա գործունեությունը վերացական է, ծավալված գործընթացները նրա համար խորթ են: Ավելին, ընդդիմության ղեկավարները չեն թաքցնում ատելությունը այդ նույն գործընթացների եւ ձեւավորված գործարար աշխարհի նկատմամբ: Այս ամենով հանդերձ, նրանցից շատերն իրենց համարում են ռամկավար ազատական ուղղվածության պատկանող: Այլ կերպ ասած, չնայած անվանումներին, նրանց իրական գաղափարախոսության եւ գործողությունների հիմքում դարձյալ վերոհիշյալ կոմունիստական մոտեցումներն են:

Ինքնաքննադատության լիակատար բացակայության, ծայրահեղ միակողմանիության եւ քաղաքական ու այլ հարցերին զգայական մակարդակով «լուծումներ» տալու դիրքորոշում սա է ներկա ընդդիմության պատկերը: Հայտնի է, որ զգայականը իմացության ամենաստորին աստիճանն է, ավելորդ է անգամ նշելը, որ քաղաքական, տնտեսական խնդիրներին մասնակցություն պետք է կատարվի միմիայն իմացության բարձրագույն տրամաբանության մակարդակով: Ինչպես արդեն նշվել է, զգացմունքներն ավելի ու ավելի գերիշխող են դառնում «ընդդիմախոսների» գործելակերպում, իսկ դա, խոսք, լուրջ մտահոգությունների տեղիք է տալիս: Ընդդիմությունը դառնում է ավելի անզոր, դա էլ իր հերթին նշանակում է, որ հարցականի տակ է դրվում Հայաստանում ժողովրդավարական հիմունքներով նախագահական ընտրությունների անցկացման հնարավորությունը, քանի որ ժողովրդավարության գլխավոր պահանջներից մեկն այլընտրանքի առկայությունն է: Այլընտրանքը բացակայում է ոչ միայն նախագահական պաշտոնի, այլեւ ծավալված գործընթացների նկատմամբ: Իսկ դա բավական դժվարացնում է նաեւ նախագահի եւ տիրապետող վարչակազմի խնդիրները:

Մուշեղ Մանուկյան

Ասուլիս

Հայրիկյան-Չաշիկյան մրցամարտ կամ խոսակցություն ԱԻՄ-ական հանգով

Երեւանում էր գտնվում քաղաքական գործիչ, ԱԻՄ-ի նախկին նախագահ Արմեն Չաշիկյանը: Ինչպես նա լրագրողներին տեղեկացրեց, «անակնկալ էր այցս Հայաստան եւ իշխանությունները 21 օր են թույլատրել Հայաստանում գտնվել: Երկարաձգելու նպատակ էլ չունեմ, որովհետեւ կարծում եմ, որ առայժմ անելիքներ չունեմ այստեղ, քաղաքական առումով»:

Նա մանրամասն լրագրողներին պատմեց, որ երեք տարի անընդմեջ դիմել է Հայաստանի կառավարությանը քաղաքացիություն ստանալու, մշտական վերադարձի խնդրանքով եւ ցայսօր ոչ մի պատասխան չի ստացել: Շարունակելով միտքը, նա ավելացրեց, որ դա քաղաքական մեծ խաղերի մի մասն է կազմում. անցանկալի հայորդիներին արգելել հայրենիք վերադառնալ:

«Համոզվելու համար կրկին դիմեցի հայաստանյան իշխանություններին, այս անգամ այն խնդրով, որ թույլատրեն ինձ մասնակցելու առաջիկա կայանալիք նախագահական ընտրություններին, որպես անկախ թեկնածու (94 թ. պաշտոնապես հեռացել է ԱԻՄ-ից): Նպատակս էր որպես քաղաքական գործիչ հանրությանը ներկայացնել թե՛ ծրագրերս, թե՛ գաղափարներս, ասաց Ա. Չաշիկյանը:

Իր խոսքում նա նշեց նաեւ, որ Հայաստանի ներկա իշխանությունները հստակ քաղաքական պատվեր են կատարում եւ նպատակահարմար են գտնում հայրենիքում տեսնել միայն օտարերկրյա հայերին: Հայրիկյանի անձով, այդ է վկայում այն փաստը, որ քաղաքացիության կարգավիճակ են ստացել ազգային բարերար Ալեք Մանուկյանը, կաթողիկոս Գարեգին Առաջինը, «Քաջ Նազար» թերթի խմբագիր Հովհաննես Բալայանը:

Պատասխանելով լրագրողների հարցերին նա ասաց, որ Լոս Անջելեսում սփռվող «Հայաստանն այսօր» հեռուստաժամի թղթակիցը հարց է ուղղել Պ. Հայրիկյանին՝ ի՞նչ եք պատրաստվում պատասխանել ձեր ընկերոջ խնդրանքին, որին հետեւել է մոտավորապես հետեւյալը. «Հայաստանը ոչ մեկի դուքանը չէ, այսօր շատ դերասաններ ու արվեստագետներ են փորձում դառնալ Հայաստանի նախագահ եւ, եթե Չաշիկյանն էլ ցանկություն ունի, թող գա ու դառնա: Նրան խանգարող չկա»: Հայրիկյանն իր պատասխանում նաեւ խորհուրդ էր տվել. «Քանի որ Չաշիկյանը գտնվում է Միացյալ Նահանգներում, ապա թող զբաղվի այդ երկրի քաղաքականությամբ»: Նույն հեռուստաժամով Չաշիկյանն ցանկացել էր չսալ իր երբեմնի ընկերոջ պատասխանը, ասելով. «ԱՄՆ-ի քաղաքականությամբ թող զբաղվի նա, ով տարին մի քանի անգամ գալիս է Միացյալ Նահանգներ, որպեսզի երկարացնի իր մշտական բնակչի իրավունքը»:

«Ազգ» թերթի թղթակցի այն հարցին, թե նրա կարծիքով, ինչու վերականգնվեց Հայրիկյանի քաղաքացիության իրավունքը Հայաստանում, Չաշիկյանը պատասխանեց. «Նրան մարդիկ, քաղաքական գործիչներ, ովքեր այս խաղի մեջ նպատակահարմար են գտնված»:

Կարինե Գեւորգյան

Համալսարան

Ուսանողների գերմանական ակումբը գործում է

Երեւանի պետական համալսարանում բացվեց ուսանողների գերմանական ակումբը: Այն հնարավորություն կտա գերմաներենն ուսումնասիրող եւ լեզվին տիրապետող ուսանողներին համախմբել հանդիպել նույն հարկի տակ, ստեղծել այնպիսի միջավայր, որտեղ հնարավոր կլինի առանց դժվարությունների միմյանց հետ հաղորդակցվել գերմաներեն: Ծրագրվել են նաեւ գրական գործերի բեմականացումներ գերմաներեն, հանդիպումներ ու ծանոթություններ գերմանացի ուսանողների հետ:

Բացման առթիվ գերմաներենի բաժնի ուսանողները բանասիրության ֆակուլտետի շենքում իրենց տրամադրված ակումբների սրահում ներկայացրին Բրեխտի «Կովկասյան կավճե շրջան» պիեսի բեմադրությունը: Ակումբի առաջին հյուրերն էին ՀՀ-ում Գերմանիայի դեսպանության ներկայացուցիչները:

Համալսարանի ուսանողական խորհուրդը ծրագրել է անգլիական բաժնի ուսանողների հետ միասին կազմակերպել նաեւ անգլիական ակումբ:

Զորակոչ

Տավուշում չեն խուսափում զինվորական ծառայությունից

Տավուշի մարզում ամփոփվեցին գարնանային զորակոչի արդյունքները. այն կատարվել է 106 տոկոսով:

Զորակոչը հաջող է ընթանում նաեւ այժմ: Մայիս ամսվա առաջին հավաքները Բերդում, Նոյեմբերյանում, Դիլիջանում եւ Իջեւանում անցել են առանց զինվորական ծառայությունից խուսափողների:

Օգնություն

ՀՕՖ-ը պատերազմի վետերաններին

ՀՀ կառավարության որոշմամբ, ֆաշիզմի դեմ հաղթանակի 51-րդ տարեդարձի առթիվ օգնություն է հասցվում պատերազմի վետերաններին: Ինչպես հայտնեցին կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովից, 32.000 վետերաններ Հայ օգնության ֆոնդի կողմից կստանան 2-ական կգ կարագ եւ յուղ:

Բորսա

Ստեղծվում է ապահովագրական ընկերություն

Երեւանի ֆոնդային բորսան Հայաստանի երեք «Արդշինբանկ», «Հայներուսբանկ» եւ «Կրեդիտ-Երեւան» բանկերի հետ համատեղ հիմնել է «Հայաստանի ֆինանսական ապահովագրական ընկերություն»: Ինչպես ասաց ԵՖԲ-ի նախագահ Սեդրակ Սեդրակյանը, առաջիկայում մամուլում կհրապարակվի բաց տիպի այս ընկերության ազդագիրը եւ կսկսվի բաժնետոմսերի բաժանորդագրությունը. մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը կլինի 100 հազար դրամ: Նախատեսվում է, որ այս ընկերությունը, որը կիրականացնի ֆինանսական շուկայի ապահովագրում, կունենա 50 մլն դրամի կանոնադրական կապիտալ:

Ըստ ՀՀ կենտրոնական բանկի առաջին փոխնախագահ Արմեն Դարբինյանի, ապահովագրական այս մեխանիզմը կլուծի այն հիմնական խնդիրը, որ խոչընդոտում է միջբանկային վարկային շուկայի ստեղծմանը եւ զարգացմանը: Ա. Դարբինյանի ասելով, կենտրոնական բանկն ուսումնասիրում է այդ մեխանիզմն օգտագործելու հնարավորությունը եւ նույնպես վարկային ռեսուրսներ կառաջարկի բորսայում:

Ըստ որոշ գնահատումների, ապահովագրության միջոցով վարկային գործառնություններ բորսայում կիրականացվեն արդեն հունիսին: ԵՖԲ-ի փորձագետների կարծիքով, Հայաստանում քաղաքակիրթ առեւտրային վարկային շուկայի կայացումը կսկսվի այս տարվա երկրորդ կեսից եւ կշարունակվի 1997-98 թթ. ընթացքում:

Շոու

Պոպ եւ ռեպ պարերի փառատոն

Տարբեր ու բազմաբնույթ է երիտասարդության հետաքրքրությունների շրջանակը. պարզվում է, որ նրանք շատ են սիրում նաեւ ժամանակակից ռեպ եւ պոպ պարերը:

«Արայի դանս-շոու» պարային ստուդիայի ու արվեստի եւ մշակույթի հանրապետական կենտրոնի կազմակերպած 4-րդ հանրապետական փառատոնին մասնակցելու հայտ էին ներկայացրել 350 կատարողներ եւ խմբեր, եկել էին նաեւ Եղվարդից ու Սեւանից:

Նախորդ փառատոների համեմատությամբ ոչ միայն ավելացել էր մասնակիցների թիվը, այլեւ բարձրացել էր նրանց կատարողական վարպետությունը, նշել է «Արայի դանս-շոուի» տնօրեն Կարեն Միքայելյանը: — Ուստի բավական դժվարացել էր լավագույններին ընտրելու խնդիրը:

Փառատոնն ընթացավ երեք փուլով, բեմ բարձրացան մինչեւ 15 տարեկան եւ 15-ից բարձր անհատ կատարողներ ու խմբեր, որոնց համար նախատեսված էին 4-ական «Գրան պրի», 4-ական առաջին, երկրորդ, երրորդ մրցանակներ եւ հատուկ մրցանակներ՝ ամենաերաժշտական կատարողի եւ ամենափոքր մասնակցի համար:

Մտադիր են փառատոնի հաղթողներին ներկայացնել Մոսկվայում ընթացող «Առավոտյան աստղ» մրցույթին: Դրա իրագործումը կապված է ֆինանսական դժվարությունների հետ, բայց պետք է ակնկալել հաղթահարել դրանք: Հայաստանում այսօր կան այնպիսի ուժեր, որոնք կարող են հաջողությամբ հանդես գալ նաեւ հայտնի բեմերում:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Պատմական

Դեմքեր

Հայ ժողովրդի մեծ բարեկամը

Սկիզբը նախորդ համարում

Սան Ռեմոյում քեր ու դեմ կարծիքներ էին լսվում դաշնակիցների «սահմանափակ» հնարավորությունների, Հայաստանի բանակը զենքով ապահովելու, հանդերձավորելու և վարժեցնելու, հայերի մարտունակության մասին: Այնժամ ինչպես Վենիզելոսի խորհուրդ ծայնը. «Զենքեր մատակարարեք այդ մարտնչող ժողովրդին, ավելի նրանց զինամթերք և հանդերձավորում, վարժեցրեք նրանց զենքի օգտագործման մեջ և թույլ տվեք նրանց պաշտպանել իրենց սեփական սահմանները»:

Վենիզելոսը երբեք իր խոսքերը քամուն չէր հանձնում:Նա գործողությունների մարդ էր: Ուստի Սան Ռեմոյի հանդիպման ժամանակ նա համառորեն պաշտպանում էր որոշակիություն մտցնել «սահմաններ» հասկացության մեջ: Նրա հարցադրումն այսպիսին էր. Հայաստանի սահմանները պետք է նշվեն Թուրքիայի հետ կնքվող հաշտության պայմանագրի մեջ և միաժամանակ սահմանել այն ուղղակի պարտավորությունները, որ պետք է վերցնեն դաշնակիցներն այդ սահմանների ամբողջականության համար:

Վենիզելոսը բարձր մակարդակի բոլոր հանդիպումներում եռանդուն ջանքեր էր անում Հայաստանի Հանրապետության անվտանգությունն ապահովելու համար: Հաշվի առնելով, որ Լոնդոնում գումարված Հայկական սահմանային հանձնաժողովը որոշում էր կայացրել Էրզրումը հանձնել Հայաստանին, Վենիզելոսը պաշտպանում է այդ որոշումը, գտնելով, որ «երբ այդ մեծատես հզոր ամրոցը բռնվի թուրքերի ձեռքին, այն մշտապես սպառնալիք կդառնա Հայաստանի անկախության համար»:

Քաղաքական ու պետական մեծ գործիչը երազում էր Հունաստանի պատմական, աշխարհագրական սահմանների վերջնական ձևավորման և անվտանգության օգտին:Նա ձգտում էր նաև կյանքի կոչել Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի տարածքների միավորումը, ուստի դաշնակիցների վրա ճնշում գործադրեց Տրապիզոնի վրայով Հայաստանին դեպի Սև ծով ելք տալու հարցում և հասկացրեց նրանց, որ Հայաստանի սահմաններն անցկացնել Վանա լճից հարավ ընկած տարածությամբ, որը բռնագրավված է թուրքական զորքերի կողմից:

Սևրի պայմանագիրը, որին որպես պայմանավորվող կողմեր մասնակցում էին նաև Հայաստանը և Հունաստանը, լրիվ արձանագրում էր «հայ ժողովրդի պատմական անվիճելի և աշխարհագրական տարածքային իրավունքները հատկապես Արևմտյան Հայաստանի այն նահանգների նկատմամբ, որտեղ հայերը, սուլթանական կառավարության բազմադարյա հայահալած քաղաքականությունից հետո էլ, մինչև 1915 թ. ահավոր եղեռնը, հարաբերական մեծամասնություն էին կազմում»:

Վենիզելոսի համառ ու հետևողական պայքարի արգասիքն էր այն, որ Սևրի պայմանագիրը հռչակում էր, որ «Հայաստանին Տրապիզոնի Նավահանգստի վրայով տրվում էր ազատ մուտք դեպի Սև ծով», ճանաչում էր Հայաստանի անկախությունը:

Դժբախտաբար, այս պայմանագիրը ևս երբեք չի իրագործվելու:

Ֆրանսիայի Սևր քաղաքում Համաձայնականների և Թուրքիայի միջև կնքված պայմանագիրն ամբողջությամբ ազդարարում էր օսմանյան կայսրության անդամահատումը: Հունաստանին էին վերադարձվում Արևելյան Թրակիան մինչև Կոնստանդնուպոլսի մատույցները, Էգեյանի մի քանի կղզի և Զմյուռնիան: Նախատեսվում էր ստեղծել «մեծ Հայաստան»: Աշխարհում, առաջին հերթին Հունաստանում և Հայաստանում կանխատեսում էին, որ հասել էր «մեծ հիվանդի» հոգեվարքի պահը: Պայմանագիրը չէր վավերացվել այն ստորագրող տերություններից որևէ մեկի կողմից, ուստի երբևէ ուժի մեջ չմտավ:

Օգոստոսի վերջերին Ալ. Խատիսյանը Արենֆում հանդիպում է Սևրի պայմանագրի ստորագրությանը մասնակցած Է. Վենիզելոսին: Սիրալիր ընդունելության ժամանակ Վենիզելոսը խոստացավ Թիֆլիսում հանկարծակի վախճանված Ստավրիդակիսի փոխարեն դեսպան նշանակել Պապասին, որը չկարողացավ գալ Հայաստան, վերջինի խորհրդայնացման պատճառով:

Համաշխարհային հռչակ վայելող Էլեֆթերիոս Վենիզելոսը, որպես իսկական ղեկավար, իր ժողովրդի ազատ իրավունքների ու երազանքների իսկական պաշտպանն էր ու մարտիկը: Նա խղճի թելադրանքով էր գործում, ուստի միջազգային դիվանագիտության «կուլուարներում» միաժամանակ պայքարում էր ի նպաստ հայ ժողովրդի ապագայի կերտման և զոհաբերությունների հատուցման:

Այդպիսի ղեկավարները լոկ անհատականություններ չեն: Նրանք նույնիսկ լոկ իրենց ժողովրդինը չեն պատկանում: Ճակատագիրը Վենիզելոսին կյանքի է կոչել, որպեսզի նա «հոգու աչքերը միշտ բաց պահած» հսկեր և հելլենական Թերմոպիլեները, և հայկական Ավարայրները: Հույն և հայ ժողովուրդների եղբայրության մեծ ջատագովը իրավամբ վաստակել է հայության հավերժական երախտագիտությունը:

Այսօր էլ մեզ հետ է հայ ժողովրդի մեծ երախտավոր Էլեֆթերիոս Վենիզելոսը և, իր ավանդները սկուտեղի վրա դրած, կանգնում է նորոգ անկախացած Հայաստանի Հանրապետության և հայ ժողովրդի կողքին ու պատրաստ է իր բազմահարուստ փորձով պայքարելու մեր երկու ժողովուրդների թշնամիների դեմ հանուն Հունաստանի, հանուն Հայաստանի գոյատևման և բարգավաճման:

Համբարձում Ղազարոսյան
հրապարակախոս,
միջազգայնագետ

Բարեփոխումներ

Ակնարկ Ֆ.Էբերտի անվան հիմնադրամի գործունեության մասին

1. Ո՞վ էր Ֆրիդրիխ Էբերտը

Ֆրիդրիխ Էբերտը ծնվել է 1871թ. փետրվարի 4-ին Հեյդելբերգում, բանվորի ընտանիքում: 29 տարեկանում սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության կողմից առաջադրվել է Բրեմեն քաղաք-նավահանգստի քաղաքացիների ժողովի պատգամավոր: Այնուհետև Բրեմենի պատգամավորները նրան ընտրեցին իրենց արհմիության քարտուղար, իսկ 1905թ. նա դարձել է Գերմանիայի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության վարչության քարտուղար: 1912թ. Էբերտը սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության ներկայացուցիչն է եղել Ռայխստագում: Մեկ տարի անց նա փոխարինել է կուսակցության ղեկավար Ավգուստ Բեբելին, իսկ 1916թ. գլխավորել է կուսակցության խմբակցությունը Ռայխստագում:

Գերմանիայում 1918թ. հեղափոխությունից և Վիլհելմ Երկրորդի գահընկեցությունից հետո նա քանցլեր Մաքս Ֆոն Բադենից ընդունել է պետական գործերը: 1919թ. փետրվարի 11-ին Վայմար քաղաքում ընտրվել է Ազգային ժողովի նախագահ: 1922-ի հոկտեմբերի 24-ից նախագահի լիազորությունների ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 1925 թվականը:

Էբերտը մահացել է 1925թ. փետրվարի 28-ին:

2. Սկիզբը

Հնագույն քաղաքական այս հիմնադրամը ստեղծվել է Գերմանիայում 1925 թվականի մարտի 2-ին, նրա մահից մի քանի օր անց՝ ի պատիվ Վայմարի Հանրապետության առաջին նախագահի և սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդ Ֆրիդրիխ Էբերտի: Ի սկզբանե հիմնադրամի առաջնահերթ խնդիրը բանվորների բուհերում սովորող օժտված երեխաներին կրթաթոշակով խրախուսելն է:

Մինչև 1933թ. հիմնադրամը բաշխել է 295 կրթաթոշակ: Սկզբում կրթաթոշակային ֆոնդը կազմում էր 45 հազար մարկ, որը հիմնադրամին էր հատկացվել Էբերտի ցանկությամբ իր մահից հետո գնվելիք ծաղկեպսակների և ծաղիկների փոխարեն:

1933թ. իշխանության գլուխ անցնելուց հետո, ազգայնականները սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության գործունեությունը կասեցնելուն զուգահեռ կասեցրին նաև այս հիմնադրամը:

Սակայն, հիտլերյան վարչակարգի պարտությունից 2 տարի անց Հանովերում, ԳՖՀ-ի ուսանողների գերմանական սոցիալիստական միության նախաձեռնությամբ վերահիմնավորվեց հիմնադրամը:

1964թ. հիմնադրամը համագործակցել է Շրի Լանկայի, Ինդոնեզիայի, Ճապոնիայի, Մալայզիայի, Ֆիլիպինների, Քենիայի, Չադի, Սինգապուրի, Սոմալիի, Հարավային Կորեայի և Թայլանդի իր գործընկերների հետ:

1959թ.-ից հիմնադրամն ունի իր սոցիալական պատմության, տնտեսական քաղաքականության բնագավառում տնտեսական գիտությունների, սոցիալական և աշխատանքային հետազոտությունների, արտաքին քաղաքականության, ինչպես նաև կանանց հիմնահարցերի ուսումնասիրման ինստիտուտ: Միաժամանակ հիմնադրամն ունի սոցիալ-դեմոկրատիայի արխիվ և ավելի քան 350 հազար հատոր ունեցող գրադարան, հովանավորում է Կառլ Մարքսի թանգարանը Տրիրում, որտեղ էլ 1981թ. հիմնվեց հիմնադրամի ուսումնական կենտրոնը: Իսկ արդեն 1989թ. Բոննում բացվեց Էբերտի անվան հիմնադրամի քաղաքական կրթության ակադեմիան:

3. Հիմնադրամի խնդիրները

-Հասարակական բոլոր խավերի մարդկանց քաղաքական-հասարակական կրթությունը դեմոկրատական ոգով:

-Համագործակցությունը զարգացող երկրների հետ և աջակցությունը միջազգային համաձայնությունների:

-Գերմանիայում և արտասահմանում գիտության ոլորտում առավել օժտված և բացառիկ կարողությունների տեր ուսանողներին և երիտասարդ գիտնականներին կրթաթոշակներով խրախուսելը:

-Առանձին ոլորտներում գիտական հետազոտությունների, ինչպես նաև հետազոտական աշխատանքների խրախուսումը:

-Աջակցությունը մշակույթին և արվեստին որպես կենդանի դեմոկրատիայի տարրերի:

Այսօր հիմնադրամն իր բյուրոներն ունի աշխարհի 90 երկրներում, որոնցում աշխատողների թիվը հասնում է 140-ի, իսկ հիմնադրամի ղեկավար մարմինը, որը գտնվում է Բոննում, ունի 400 աշխատակից:

-Հիմնադրամի նախագահը Գերմանիայի նախկին վարչապետ Հոլգեր Բյորներն է: Նախագահի տեղակալներն են Հյուսիսային Ռեյն-Վեստֆալիայի վարչապետ Յոհաննես Ռաուն և գերմանական արհմիությունների

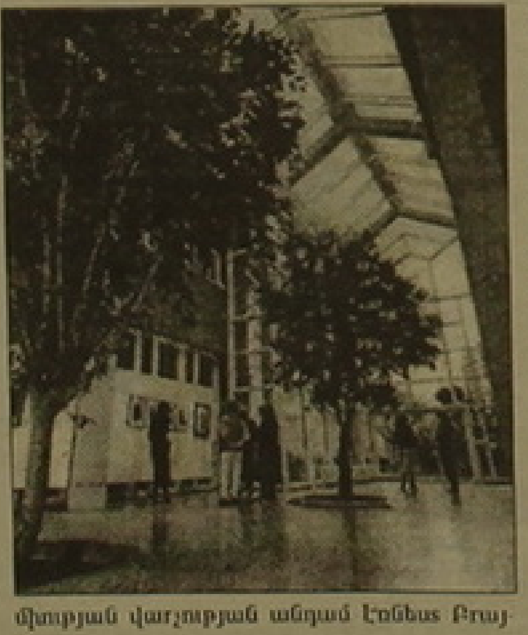

միության վարչության անդամ Էռնես Բրայսը:

Հիմնադրամի վարչության ղեկավարն է դոկտոր Յուրգեն Բուրկհարդը:

4. Հիմնադրամի միջազգային գործունեությունը

Ինչպես արդեն նշվեց, հիմնադրամը իր բյուրոներն ունի աշխարհի 90 երկրներում: 1988թ. Մոսկվայում բացվեց հիմնադրամի ներկայացուցչությունը: Մեկ տարի անց բյուրոներ ստեղծվեցին Վարշավայում և Բուդապեշտում:

Հիմնադրամի կողմից ստեղծված Եվրակոլեգիայի կազմում ընդգրկված են Արևելյան և Արևմտյան Եվրոպայի մայրաքաղաքների բյուրոների աշխատակիցներ: Եվրակոլեգիան զբաղվում է Եվրոպական ինտեգրացիոն գործընթացի քաղաքական, սոցիալական և տնտեսական ասպեկտներով:

Հիմնադրամի գործունեությունը, մեծամասամբ ծավալվում է զարգացող երկրներում, որոնց էլ հատկացվում է բյուջեի կեսից ավելին:

Աֆրիկայում, Ասիայում և Լատինական Ամերիկայի երկրներում հիմնադրամի գլխավոր խնդիրը դեմոկրատական կառույցների ամրապնդումն է:

Կենտրոնական Ամերիկայի երկրներում հիմնադրամը սատարում է խաղաղարար գործընթացը Նիկարագուայում և նրա շուրջ, այդ երկրների տնտեսական զարգացմանն ու ներպետական ժողովրդավարության խորացմանը:

5. Հիմնադրամի գործունեությունը ԱՊՀ-ում

1988-ին բացվեց հիմնադրամի մոսկովյան բյուրոն նպատակ ունենալով սատարել ՌԴ-ում անցկացվող բարեփոխումներին և աջակցել ժողովրդավարական կառույցների զարգացմանը: Երկրորդ բյուրոն բացվեց Ղազախստանի մայրաքաղաք Ալմաթիում: Նույն տարում ներկայացուցչություններ ստեղծվեցին Բելառուսում, Ուկրաինայում և Ղրղզստանում: 1994թ. աշնանը հիմնադրամն իր գործունեությունը սկսեց Վրաստանում, իսկ 1995-ին Հայաստանում:

Գիտաժողովների, սեմինարների, հեռուստատեսային ծրագրերի և մասնագետների պատրաստման միջոցով հիմնադրամը ձգտում է նպաստել իմացությունների և նորույթների փոխանակմանը Արևմուտքի և Արևելքի միջև, առաջնորդվելով «օգնելով ուրիշին, օգնում ես քեզ» սկզբունքով:

Վարշավայում է գտնվում հիմնադրամի կոորդինացիոն բյուրոյի տեսաֆիլմերի ստուդիան: ԱՊՀ անդամ երկրների կինոմատոգրաֆիստների և ռեժիսորների հետ համագործակցելով հիմնադրամը վավերագրական ֆիլմեր է նկարահանում ԱՊՀ անդամ և Արևմուտքի երկրների համար:

ԱՊՀ երկրներում հիմնադրամի ներկայացուցչությունների գործունեությունը ծավալվում է հետևյալ ոլորտներում. դեմոկրատիայի սատարում, ազգային փոքրամասնությունների իրավունքների պաշտպանություն, կանանց շարժմանն օժանդակում, տնտեսական բարեփոխումներ, սոցիալական քաղաքականություն, շրջակա միջավայրի պահպանություն, համագործակցություն արհմիությունների հետ, արտաքին քաղաքականություն, անվտանգության քաղաքականություն:

Հիմնադրամը ԱՊՀ անդամ և աշխարհի մյուս երկրներում չի զբաղվում տնտեսական կամ կոմերցիոն գործունեությամբ: Այն նպատակ ունի նպաստել ԱՊՀ-ում առկա խնդիրների լուծմանը և Արևմուտքի երկրների մարդկանց օբյեկտիվ տեղեկատվություն հաղորդել ԱՊՀ երկրների քաղաքական, տնտեսական և սոցիալական իրավիճակի մասին:

digitised by A.R.A.R.@

Միջազգային

Վերլուծություն

ԱՄՆ-ը ի՞նչ է ակնկալում Ռուսաստանից

Այս հարցին արծարծող քաղաքագետները տարբեր կերպ են պատասխանում դրան: Այդ խառնաշփոթը ստեղծվել է նաեւ այն պատճառով, որ միասնական կարծիք չկա Ռուսաստանի նկատմամբ մոտեցման ռազմավարական կողմնորոշումների խնդրում: Բազմազան մոտեցումների թվում զետեղվում են հետեւյալ երկուսը:

Առաջին, ենթադրում են, թե Վաշինգտոնի հիմնական ջանքերը պետք է միտված լինեն դեպի լիբերալ-ժողովրդավարություն, քաղաքացիական շարժմանն աջակցելուն: Եթե հաջողվեր առաջընթաց արձանագրել այդ ոլորտներում, ապա նրանց ուժային, առավել եւս ռազմական հակամարտության հավանականությունը կհանգեցներ զրոյի: Առաջին համաշխարհային պատերազմից հետո պատմությունը ցույց է տալիս, որ լիբերալ-ժողովրդավարության երկրների միջեւ պատերազմ չի եղել: Ռուսաստանի կողմնորոշումը դեպի բարենորոգչություն կդյուրացներ ԱՄՆ-ի հետ հարաբերությունների կարգավորումը՝ փոխզիջման հիման վրա:

Երկրորդը ելնում է հիմնականում աշխարհի աշխարհաքաղաքական ընկալումից՝ կողմնորոշվելով դեպի աշխարհաքաղաքական եւ ուժային ասպարեզներ: Նրա ներկայացուցիչները ընդգծում են, որ ԱՄՆ-ի համար առավել կարեւոր է այն, որ Ռուսաստանը ինչպես որ նախկին ԽՍՀՄ-ն, խոշորագույն ցամաքային պետություն է, ահռելի կառուցվածք ռեսուրսներով ու ռազմական հզորությամբ, որը սակայն այսօր էլ բավական է Միացյալ Նահանգները ոչնչացնելու համար: Այս իրականությունը Վաշինգտոնի համար ավելի կարեւոր է, քան Ռուսաստանի ընտրածի սոցիալ-քաղաքական կողմնորոշումը, որը կարող է էապես փոխել, ինչպես ականատես է վերջին տարիների փորձից: Ըստ ամերիկացի քաղաքագետների գնահատականների, անհրաժեշտ է պատրաստ լինել Ռուսաստանի հետ գործ ունենալու ինչպես ուժի, այնպես էլ գաղափարների դիրքերից: Իսկ ինչ վերաբերում է նրա ներքին զարգացմանը, ապա ԱՄՆ-ը հազիվ թե հնարավորություն ունի ազդելու Մոսկվայի ընտրության վրա: Ժողովրդավարությունը ցանկալի է, բայց միայն դրանում կողմնորոշվելը նշանակում է շատ ավելին ակնկալել թե իր եւ թե Ռուսաստանի համար: Անհամեմատ ավելի գործնական է կողմնորոշվելը դեպի այդ երկրի քաղաքական կայունության հաստատումը, ինչպես դա արդեն անում են արեւմտաեվրոպացիները:

Առաջին մոտեցումը բնորոշ է բոլոր ամերիկյան վարչակազմերին 1985 թ-ից ի վեր՝ Ռեյգանին, Բուշին ու Քլինթոնին, եւ ամբողջությամբ համապատասխանում է ամերիկյան հասարակության փիլիսոփայական տրամադրվածությանը: Սակայն վերջին ժամանակներս այդ մոտեցման հիմնադիրների դիրքորոշումները նեղացրին Ռուսաստանի կացության զարգացումից, ժողովրդական կառույցվածքների փոխարեն բյուրոկրատական աշխատակազմի կազմավորվելուց, տնտեսական բարենորոգումների լճացումից, զանգվածային աղքատության աճից եւ շուկայի վարկաբեկումից, Չեչնիայում մղվող պատերազմից եւ ընտրությունների ընթացքում ազգայնական հայրենասերներից ոչ խուսափելի կարգախոսներ ողջերթելու պաշտոնական Մոսկվայի ձգտումից:

Սակայն դա ամենեւին չի նշանակում ընկրկել Ռուսաստանի բարենորոգումները խրախուսելու ուղեգծից: (Բիլ Քլինթոնը համոզված է, որ խորհրդարանական ու նախագահական ընտրությունները նշված ժամկետում եւ կանոնների պահպանմամբ անցկացնելը ժողովրդավարական շարունակման Մոսկվային նվիրվածության չափանիշը կլինի»: Բայց դա նշանակում է, որ Ռուսաստանի հանդեպ Վաշինգտոնի մոտեցման մեջ իրեն սկսում է զգալ տալ երկրորդ գիծը, որը կողմնորոշված է աշխարհաքաղաքական բազմակարծությանը (ըստ Զբիգնեւ Բժեզինսկու) պաշտպանությանը հետխորհրդային տարածության մեջ:

Ելնելով այս ամենից, կարելի է պնդել, որ ներկայիս վարչակազմի քաղաքականության մեջ երկու գծերը միահյուսվում են: Այդ իրողությունն է արտացոլում որոշակի մակարդակ պահպանելու Վաշինգտոնի ներկայիս շահագրգռվածությունը:

Ամերիկյան ղեկավարությունն առաջվա նման շահագրգռված է, որ Մոսկվան շարունակի բարենորոգչական գիծը: Ամերիկացի փորձագետների կարծիքով, ընդհանրապես արժեր, որ Ռուսաստանը ժամանակավորապես պահպանվեր ներքին արդիականացմամբ՝ վճռականորեն կրճատելով միջազգային ակտիվությունը, որպեսզի խուսափեր մեկը մյուսով նենգափոխելու գայթակղությունից: Վաշինգտոնը հույս ունի, որ երկրի ներսում իրագործվող վերափոխումները մեկընդմիշտ նրա համար կփակեն սոցիալիստական այլընտրանքի հնարավորությունը, մինչդեռ այսօր ԱՄՆ վստահ չէ, որ Ռուսաստանում կոմունիստների վերադարձը հաղթահարված է: Լեհաստանում, Հունգարիայում, Բուլղարիայում, Լիտվայում իշխանության գլուխ նախկին կոմունիստների վերադարձը տագնապ է պատճառում ամերիկյան վարչակազմին, այն, ինչ թույլատրելի է Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայում, որտեղ նախկին կոմունիստները բռնաշրջվել են դեպի սոցիալ-դեմոկրատիզմ, որն իր արտացոլումն է գտել «ժողովրդավարության արեւմտյան կերպի» մեջ, կարող է վտանգավոր լինել Ռուսաստանին, որտեղ կոմունիստները հիմնականում մնացել են որպես «անհաղթահարելի լենինյաններ»:

Վստահ չլինելով Ռուսաստանում կայանալիք նախագահական ընտրությունների ելքին, Վաշինգտոնը շահագրգռություն է դրսեւորում Ռուսաստանի քաղաքական տարբեր (ընդդիմադիր) խմբավորումների հետ ավելի սերտ կապեր հաստատելու նկատմամբ՝ ենթադրելով, որ խելամիտ չէ «բոլոր ձվերը դնել մի զամբյուղի մեջ»:

Ռուսաստանին, կողմնորոշելով դեպի բացառապես ներքին խնդիրների լուծում, Վաշինգտոնը հույս ունի, որ ավելի շատ հնարավորություններ կստանա ազդելու նրա արտաքին անմիջական շրջապատի ձեւավորման, արտաքին աշխարհում նրա վարքագծի վրա: Դրա հետ մեկտեղ, Ռուսաստանի բարենորոգումների գործընթացին նյութապես սատարելու ամերիկյան ներկայիս վարչակազմի պատրաստակամությունը սակավին ցածր է:

Զարգացնելով փոխգործակցությունը Մոսկվայի հետ, Քլինթոնի վարչակազմն առանձնակի շեշտ է դնում անվտանգության ոլորտի վրա՝ հուսալով Ռուսաստանի ուժային դաշտը թուլացնել մինչեւ երկու կողմերի համար փոխադարձաբար ընդունելի մակարդակ, որը կվերահսկվեր միջազգային համաձայնագրերով եւ չէր կարող գերազանցվել Ռուսաստանի քաղաքական կացության ամեն տեսակ շրջադարձերի դեպքում: Նախկին հանրապետություններից միջուկային զինանոցի դուրսբերման ավարտով Ռուսաստանը դառնում է միակ միջուկային տերությունը հետխորհրդային տարածության մեջ:

Երկու երկրներում՝ ԱՄՆ-ում եւ Ռուսաստանում, նախընտրական մրցավազքը, ըստ էության, նրանց հարկադրում է ճշտել իրենց արտաքին քաղաքական կողմնորոշումները:

Ռ. Առաքելյան
Պատմական գիտությունների թեկնածու

ԼՈՒՐԵՐ

Հունաստանի նախագահ Կոստիս Ստեֆանոպուլոսը Վաշինգտոնում

Հունաստանի նախագահ Կոստիս Ստեֆանոպուլոսը մայիս 7-ին պաշտոնական այցով Աթենքից մեկնել է Վաշինգտոն: Վերջին 40 տարվա մեջ սա Հունաստանի պետության ղեկավարի առաջին նման այցելությունն է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ: Հունաստանի նախագահին ուղեկցում է արտգործնախարար Պանգալոսը: Առաջիկա հինգշաբթի Հունաստանի նախագահին ընդունելու է ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը: Նրանք քննարկելու են Կիպրոսի խնդիրը եւ թուրք-հունական վերջին ճգնաժամը Էգեյան ծովի կղզիների շուրջ: Հունաստանի արտգործնախարար Պանգալոսը հանդիպելու է Միացյալ Նահանգների պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերի հետ:

Լարվածություն

Աֆղանա-պակիստանյան բանակցությունները ավարտվեցին

Իսլամաբադում ավարտվել են աֆղանա-պակիստանյան բանակցությունները երկու պետությունների միջեւ գոյություն ունեցող լարվածությունը պարզելու վերաբերյալ: Լարվածությունը առաջացել էր անցյալ տարվա սեպտեմբերին, երբ Քաբուլում հրկիզվել էր Պակիստանի դեսպանատունը: Բանակցությունների ընթացքում Պակիստանը առաջադրել է շինության ավերվածության դիմաց փոխհատուցում ստանալու հարցը: Աֆղանական կողմը սկզբունքորեն համաձայնել է փոխհատուցել: Հայտնի է, որ Քաբուլը բազմիցս մեղադրել է Պակիստանը Ռաբանիի կառավարության հիմնական հակառակորդ Թալեբան խմբավորմանը աջակցելու համար:

Բանակցությունների «կառուցողական» բաժնով քննարկվելու է Աֆղանստանի, Պակիստանի եւ Միջին Ասիայի հանրապետությունների միջեւ գազա եւ նավթատարի շինարարության հարցը:

Սկանդալ

9-ը բրիտանական դիվանագետներ «պերսոնա նոնգրատա» հայտարարվեցին

Մոսկվայի մեջ Միացյալ Թագավորության դեսպանին է հանձնվել թվով 9-ը բրիտանական դիվանագետների մի ցուցակ, որոնք Ռուսաստանի կողմից հայտարարվել են «պերսոնա նոնգրատա»: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍԸ մեջբերում է ԴԱԲ-ի խոսնակ Ժդանովիչի տեղեկությունը այն մասին, որ բրիտանական կողմին հանձնված փաստաթղթերը ապացուցում են այդ անձնավորությունների լրտես լինելը: Բրիտանական իշխանությունները առայժմ չեն արձագանքում կատարվածին, սակայն ավելի վաղ արտգործնախարար Մալքոլմ Ռիֆքինդը հայտարարել էր, թե ռուս իշխանությունների ամբաստանությունները անհիմն են եւ, որ բրիտանական կողմը պատրաստ պատասխան քայլերի կդիմի: BBC կայանի դիվանագիտական մեկնաբանը դիտարկում է այս միջադեպը իբրեւ «Սառը պատերազմի» շրջանին հատուկ մի երեւույթ:

Ռուսական կողմի գործողությունների կոշտությունը թույլ է տալիս ենթադրել, որ նման բնույթ պետք է ունենան նաեւ բրիտանական կողմի քայլերը: Ռուսաստանի դեմարշի ճշգրիտ իմաստը առայժմ պարզ չէ: Հայտարարությունը արված է ԴԱԲ-ի, ոչ ԱԳ նախարարության կողմից, որը ավելի վաղ կոչ էր անում չչափազանցել փաստերի նշանակությունը: Ռուսաստանի ԱԳ նախարարությունը հրաժարվել է հաստատել, թե 9 նշվածներից բոլորը արտաքսվելու են: Նախարար Պրիմակովը հրաժարվել է խնդրի որեւէ մեկնաբանությունից:

Այս սկանդալը ամենախոշորն է 1989 թվականից ի վեր, երբ ԽՍՀՄ-ից արտաքսվեցին 11 բրիտանացի դիվանագետներ, իսկ Մեծ Բրիտանիայից նույնքան սովետական դեսպանության աշխատակիցներ:

Ռազմավարական

Գրաչով-Հո Ֆան Լին բանակցություններ

ՌԴ պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը եւ Չինաստանի բանակի միացյալ շտաբի պետ Հո Ֆան Լին ապրիլ 7-ին շարունակել են իրենց բանակցությունները Մոսկվայում: Կողմերը շեշտել են 21-րդ դարի շեմին Ռուսաստան-Չինաստան ռազմավարական հարաբերությունների պահպանման եւ ընդարձակման անհրաժեշտությունը:

Ապրիլ 6-ին նրանք քննարկել են սահմանամերձ շրջաններում զինուժի կրճատման եւ ռազմական համագործակցության խնդիրներ:

Անվտանգության խորհուրդ

Պատժամիջոցները երկարաձգվեցին

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը մայիս 6-ին եւս երկու ամսով երկարաձգել է Իրաքի նկատմամբ տնտեսական պատժամիջոցները: Այս մասին հայտնել է Անվտանգության խորհրդի չին նախագահ Չին Վան Սունը:

Որոշման կայացումից մի քանի ժամ անց, վերսկսել են ՄԱԿ-ի եւ Իրաքի միջեւ բանակցությունները՝ «Նավթ սննդամթերքի դիմաց» նշանաբանով:

Իրաքի համար բանակցությունների հաջող ավարտի դեպքում, Բաղդադը իրավունք է ստանալու 6 ամիս ժամկետով 2 մլրդ դոլարի նավթ վաճառել՝ ներքին կարիքների համար սննդամթերք եւ դեղորայք գնելու նպատակով:

Տնտեսական

Ֆիլիպմորիսյան նիկոտինը սննդարդյունաբերության մեջ

Ամերիկյան համաշխարհային «Ֆիլիպ Մորիս» ֆիրման որոշել է ներդրումներ կատարել Ռուսաստանի սննդարդյունաբերության մեջ: Ընդհանրապես, այս ֆիրմայի ռազմավարությանը բնորոշ է նոր երկրների շուկաներ թափանցման, սկզբնական փուլում հանդես գալ ծխախոտային նախագծերով, որից հետո նրանք ներխուժում են սննդի արդյունաբերության ոլորտը: Այս ռազմավարությունը հաջողությամբ կիրառվեց վերջին տարիներին Լեհաստանում, Ռումինիայում, Չեխիայում, Սլովակիայում եւ Բուլղարիայում: Ներկայումս նրանք պատրաստել են նախագծեր Ռուսաստանի սննդարդյունաբերության ոլորտները թափանցելու ուղղությամբ: Նախապես «Ֆիլիպ Մորիսը» ապրանքները ներմուծելու է արտասահմանից, իսկ Ռուսաստանում պարենամթերքի պահպանման համար անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծելուց հետո, արտադրություններ կկազմակերպի անմիջականորեն այս երկրում: Իսկ մինչեւ «սննդային» ծրագրերի իրականացումը, «Ֆիլիպ Մորիսը» Ռուսաստանի լայնածավալ տարածքում հաջողությամբ տարածում եւ արմատավորում է ֆիրմայի արտադրության զանազան ծխախոտների արտադրությունն ու վաճառքը: Ներկայումս ֆիրման տնօրինում է Կրասնոդարի ծխախոտի ֆաբրիկայի բաժնետոմսերի մեծ մասը: Ինչպես տեղեկացրել է կառավարական եւ հասարակական կազմակերպությունների հետ կապերի գծով ֆիրմայի տնօրենի տեղակալ Ռայսը, «Ֆիլիպ Մորիսը» մտադիր է Կրասնոդարի ծխախոտի ֆաբրիկայում 40 միլիոն դոլարի ներդրումներ կատարել (նախապես ծրագրավորված էր 60 միլիոն դոլար), որոնց շնորհիվ կարդիականացվեն ֆաբրիկայի հոսքային գծերը եւ կընդլայնվեն արտադրության ծավալները: Սանկտ Պետերբուրգում գործում է «Ֆիլիպ Մորիս-Նեւա» ֆաբրիկան, որտեղ արդեն ֆիրմայի կողմից կատարվել են 10 միլիոն դոլարի ներդրումներ, իսկ առաջիկայում «Ֆիլիպ Մորիսը» մտադրվել է ծխախոտի այս ֆաբրիկայում եւս 100 միլիոն դոլարի ներդրումներ կատարել: Այս ֆաբրիկայի կողմից ներկայումս թողարկվում է «Չեստեր Ֆիլդ» ծխախոտը:

Նշենք, որ «Ֆիլիպ Մորիսի» համագործակցությունը Ռուսաստանի հետ սկսվել է դեռեւս 1974 թվականից: 1975 թվականին թողարկվեց համատեղ «Սոյուզ-Ապոլոն» ծխախոտը: 1977-1986 թթ. ԽՍՀՄ հինգ քաղաքներում լիցենզիայով թողարկվում էին «Մալբորո» տեսակի ծխախոտներ: 1990 թ. իր պատմության մեջ «Ֆիլիպ Մորիսը» կատարեց խոշորագույն գործարքը՝ Ռուսաստանին վաճառվեց 20 միլիարդ տուփ ծխախոտ:

Ներկայումս էլ «Ֆիլիպ Մորիս» ֆիրմայի գործունեությունը ծաղկում է ապրում: Անցյալ տարի ֆիրմայի կողմից թողարկված ծխախոտը կազմում էր համաշխարհային ցուցանիշի 15 տոկոսը եւ ԱՄՆ-ում արտադրված ծխախոտի 47 տոկոսը: Խոշորագույն միջմայրցամաքային ֆիրմաների մեջ իր ռեյտինգով «Ֆիլիպ Մորիսը» գրավում է 8-րդ տեղը, իսկ ԱՄՆ-ում՝ 6-րդ: 1996 թ. նրա մաքուր եկամուտը աճել է 14,8 տոկոսով, դրա մաքուր մուտքերը՝ 18,1 տոկոսով, արտադրանքի իրացման եկամուտը կազմել է 17,5 միլիարդ դոլար, որը 12,6 տոկոսով բարձր է 1995 թ. ցուցանիշից:

Մ. Մ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Գրականություն

Մարկես. հատվածներ հարցազրույցներից

Աշխարհահռչակ գրող Գաբրիել Գարսիա Մարկեսի հետ բազմաթիվ հարցազրույցներ են անցկացվել, որոնցում ամեն անգամ նորովի է բացահայտվել այդ իմաստուն գրողի թե՛ անհատականությունը, թե՛ նրա մոտեցումները կյանքի, արվեստի եւ գրականության այս կամ այն խնդրին: Վերջին տարիների նրա մի շարք հարցազրույցներից քաղված այս հատվածներում Մարկեսը անդրադառնում է գրող-հայրենիք, գրող-իրականություն կապին, ինչպես նաեւ այն խնդրին, թե կարո՞ղ է արդյոք, ոչ եվրոպացի գրողը պատկերացում տալ եվրոպային իր ժողովրդի աշխարհընկալման մասին:

Իր վերջին շրջանի ստեղծագործություններում («Սեր ժանտախտի տարիներին», «Գեներալն իր լաբիրինթոսում») Մարկեսը հաճախ է անդրադառնում մարդու ֆիզիկական անկմանը, հիվանդությանն եւ մահվան թեմաներին: Եւ, ինչպես նշում է լրագրողներից մեկը, այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, որ նա վերջին ժամանակներում տարված է այդ թեմայով: Սակայն Մարկեսը կտրականապես մերժում է այդ կարծիքը:

Գ. Գ. Մարկես - Ոչ: Երբ գրում ես հիվանդների մասին, պետք է ցույց տալ, որ նրանք իսկապես հիվանդ են: Ընթերցողը պետք է իմանա, թե ինչպես է մահանում մարդը: Իսկ երբ ոմանք ուրվանկարեկան են, ինչպես «Սեր ժանտախտի տարիներին» վեպի ծեր զույգը, ապա դա հավաստագիր է հիվանդության: Չէ՞ որ նրանք խայտառակման եզրին են: Սակայն դրանում որոշ չափով արտացոլվել են նաեւ իմ սեփական խնդիրները վանելու ձգտումը: Իսկ ընդհանուր առմամբ ես աշխատում եմ չմտածել այդ հարցերի մասին: Եւ այդ պատճառով ինձ «խանգարում» են լավ բժիշկները: Վատերի հետ ես գործ չունեմ, իսկ լավերը լուսաբանում են այնպիսի բան, որի մասին ես գրում եմ անգիտակցաբար եւ դրա հետեւանքով դառնում ավելի ագահ: Դա անդրադարձել է նաեւ իմ վեպերի կանանց կերպարներին: Կինն ինձ հուզում է ավելի շատ, քան ինչ-որ մեկի անվերջ հողագավը կամ նման այլ բանը: Կարո՞ղ եմ պատկերացնել մի որեւէ այլ բան, որ ավելի անհասանելի լինի, քան հակառակ սեռի ներկայացուցիչը: Ես ամենախորազնին կերպով ուսումնասիրել եմ կանանց եւ հանգել եմ որոշակի եզրակացությունների... Աշխարհը կանգնում է նրանց ջանքերով: Իրականում կանանց եւ տղամարդկանց միջեւ «աշխատանքի բաժանումը» համարում եմ ոչ թե անարդարություն, այլ նրանց միջեւ եղած տարբերության դրսեւորում: Չեմ կարծում, թե սեռերից մեկը գերազանցություն ունի մյուսի նկատմամբ: Սակայն տղամարդիկ անընդհատ ձգտում են շուռ տալ աշխարհը, իսկ կանայք ձգտում են պահպանել քաղաքակրթությունը, երբ նույնիսկ այդ դեպքում նրանց արհամարհում են կամ ծնում:

Ինչպիսի՞ն է իրական Մարկեսը:

Գ» Գ» Մ. Կա երկու Մարկես: Մեկը ես եմ, մյուսին հորինել են նրանք, ովքեր ինձ կարդում են: Նրանք իմ մասին ունեն իրենց սեփական պատկերացումները: Կհավատա՞ք, որ ես աշխարհի ամենաերկչոտ մարդն եմ: Այդ պատճառով էլ երբեք հասարակության առջեւ ելույթ չեմ ունենում: Իսկ դա այնպիսի տպավորություն է թողնում, թե ես կամ շատ հպարտ եմ կամ շատ համեստ: Ես պարզապես մարդկանց ներկայությամբ չգիտեմ ինչ անել ձեռքերիս ու ոտքերիս հետ: Զարմանում եմ, թե որքան տարբեր եմ այն մարդուց, որպիսին ինձ պատկերացնում են: Դա շատ ցավալի է: Սակայն ամենասխալն այն է, որ ես լրիվ հակադրությունն եմ այն մարդու, որին կուզեի նմանվել կյանքում: Իրականում ես սեղանի շուրջ ծավալվող խոսակցությունների սիրահար եմ, ինչպես իմ ընկերները: Երբեմն լինում է այնպես, որ սպասում եմ, օրինակ, նախագահի զանգին, բայց դա իմ իրական կյանքը չէ: Իրականն սկսվում է այն ժամանակ, երբ նստում եմ ընկերներիս հետ Ծարանդուլլայում: Մի խոսքով, ես ամենից շատ ուզում էի լինել աշխարհի ամենաանկարգապահ մարդը: Իսկ ինչ արեցի, դարձա ամենակարգապահը: հակառակ դեպքում ես չէի դառնա այն գրողը, որին գիտեն այսօր:

Կոլումբիայի Արակատակա փոքրիկ գյուղի հեռագրիչի տասնվեց որդիներից մեկը՝ Գաբրիելը, վաղուց մեկնել է իր հայրենի եզերից, սակայն կարոտը իր երկրի, հայրենի գյուղի, տան, միջավայրի հետ կարմիր թելի նման անցնում է նրա ողջ ստեղծագործության միջով, ինչո՞ւ:

Գ.Գ» Մարկես - Որովհետեւ ժամանակի եւ տարածության մեջ այդ բաժանումը լցված է անեզր կարոտով: Ըստ էության, ես երբեք չեմ գնացել: Կարոտը ոչ մի օր չի թուլացել: Պորտալարը չի կտրվել: Իմ գրքերի թելը հյուսված է այդ կարոտից: Զգացմունքային տեսակետից իմ ճանաչած ամենահասարակ մարդիկ նրանք են, ովքեր իրենց ողջ կյանքում ապրել են հայրենի տանը: Երբեմն, հանդիպելով իմ մանկության ընկերներին, ես սարսափելի նախանձում եմ նրանց այն պատճառով, որ նրանք այդքան հանգիստ են: Նրանք քիչ են ճանապարհորդել, սակայն... երջանիկ են եղել:

Ինչպիսի՞ն է Մարկես-ժամանակակից կյանք-իրականություն հարաբերությունը եւ ինչպե՞ս է այն արտացոլվել նրա վեպերում:

Գ» Գ» Մարկես - Ժամանակակից իրականությունը դեռ ոչինչ, բայց ուրբանիզացիան չեմ ընդունում: Բանն այն է, որ ես հաջաստեղյակ եմ միայն Կարիբյան տարածաշրջանին: Այստեղ ես ինձ իրավամբ խորն եմ զգում: Ես գրում եմ այն մասին, ինչ դուրս է հորդում իմ հոգուց, այլ ոչ թե գլխումս պատահաբար եկածը: Այժմ էլ ինձ անասելի կերպով ձգում են ավելի հեռավոր իրադարձությունները: Այս ամենը շատ բնազդային, զգացմունքային բնույթ ունի: Բանն այն է, որ իրականությունը չի գրավում: Սակայն բոլոր սովորական, նորմալ մարդկանց պես ես հետաքրքրվում եմ ժամանակակից կյանքով եւ ուզում եմ իրադարձությունների վերաբերյալ լրատվություն ստանալ: Ես կարդում եմ Իսպանիայից եւ ողջ Լատինական Ամերիկայից եկող թերթերը. լրագրերը: իմ տելեֆաքսը ամեն օր առավոտյան ժամը 6-ից միացած է:

Սակայն այդ ամենը չի դառնում իմ վեպերի գրական սյուժեն: Դա, հավանաբար, մանկության տարիներին կրած հոգեվիճակի հետեւանքն է: Ես կորստի զգացողություն ունեմ այն պատճառով, որ մեկնել եմ հայրենի վայրերից: Ամեն գիշեր երազումս տեսնում եմ Արակատակայի իմ տունը: Ինչ-որ իմաստով այն ամենը, ինչ ես գրում եմ, ներշնչված է այդ տնով: Սակայն ես անզոր եմ ինչ-որ բան փոխել, եւ այդ պատճառով ինձ թվում է, որ հաճողիչ չեմ: Ես միշտ ասել եմ՝ գրել կարելի է ամեն ինչի մասին, միայն թե գրածը պետք ՛է ընդի ճշմարտությամբ: Գրականության նպատակը ոչ թե իրական կյանքի ճշմարտացի նկարագրումն է, այլ նրա ընկալման ինքնատիպ գեղարվեստական ճշմարտացի պատկերումը:

Լրագրողի այն հարցին, թե կարո՞ղ է Մարկեսը իր վեպերում պատկերացում տալ եվրոպային լատինաամերիկացիների աշխարհընկալման մասին, գրողը պատասխանում է.

- Եթե խոսենք եվրոպացիների մասին, ապա բարդությունը այն է, որ նրանք մեզ չեն հասկանում, մտածում են, որ լավ է միայն այն, ինչ նման է իրենց: Մեզ հասկանալու համար, պետք է մեզ տեսնել այնպիսին, ինչպիսին կանք: Սակայն, ինձ թվում է, եվրոպացիները չեն կարողանում օգտակար դասեր քաղել մեր պատմությունից, իսկ մենք, ընդհակառակը, սովորում ենք նրանց փորձի վրա: Հետաքրքիր է, ի՞նչ կասեին եվրոպացիները, մեր ոստոստող բակլաների մասին: Ի՞նչ կաներ եվրոպացին: Նա կբացի այն, որպեսզի տեսնի, թե ինչ կա ներսում: Իսկ ես դա ընդհանրապես չեմ ուզում իմանալ: Ինձ հետաքրքիր է այն, որ նա թռչկոտում է: Ասված իմ, պարզից էլ պարզ է, որ մեքենան շարժվում է, որովհետեւ նրա մեջ թրթուր կա, սակայն թրթուրը ինձ չի հետաքրքրում: Ճշմարտությունը, որ կարելի է իմանալ շատ գրքերից այն է, որ բակլաները թռչկոտում են: Իսկ եվրոպացիներն ասում են. տեսեք այս խենթին, նա պնդում է, որ գոյություն ունեն ոստոստող բակլաներ: Բացի այդ, մենք սնահավատ ենք. սնահավատությունը մարդկային երեւակայության ծնունդն է, ինչպես եւ իրականության մի մասը: Եւ ինձ համար կյանքում գոյություն ունեն երկու կատեգորիա՝ ինտուիցիան եւ փորձը: Չնայած նման համադրությունը հակասական է թվում: Փորձը մի դպրոց է, որտեղ մենք դասեր ենք ստանում: Ես, սակայն, շատ դեպքերում հենվում՝ եմ ինտուիտիվ զգացումների վրա, քանզի նրանք երբեք չեն խաբում: Այս իմաստով մենք որոշ առավելություններ ունենք եվրոպացիների նկատմամբ: Նրանք երեւույթների բացատրությունն են փնտրում եւ չեն ընկալում այն անհասկանալին, որ կատարվում է մեզ մոտ: Եւ նրանք չեն կարող գրել այնպիսի գրքեր, ինչպիսին մենք...

Հասմիկ Տոնոյան

Կամուրջ

Հայ թատրոնը համագործակցում է ֆրանսիականի հետ

Վերջերս Վանաձորի Աբելյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնը հյուրախաղերով հանդես եկավ Ֆրանսիայում եւ Շվեյցարիայում:

Թատրոնի նախկին գեղարվեստական ղեկավար Վահե Շահվերդյանի «Երեք քույր» բեմադրությունը ներկայացվել է Ժնեւ, Լիոն, Մարսել, Վալանս, Փարիզ, Մարին, Սան Փրինս, Վենիսիո, Լանց քաղաքներում: «Հյուրախաղերի առումով ինձ իրավունք եմ վերապահում ասել, որ իրոք շատ լավ անցան ներկայացումները: Ինձ համար շատ կարեւոր էին այս հյուրախաղերը, քանի որ Ժնեւում դրանք հիմք ընդունելով, կազմակերպեցին «Հայ արվեստի շաբաթ»,- նշեց Վահե Շահվերդյանը:

«Հայ արվեստի շաբաթվա» ընթացքում չորս անգամ ներկայացրեցինք «Երեք քույրը», տեղի ունեցան բազմաթիվ հանդիպումներ, կայացան գրական ընթերցումներ, հայ երաժշտության երեկոներ: Գրող Ալեքսանդր Թոփչյանը ներկայացրեց իր վերջին գիրքը, իսկ շվեյցարահայ գրող Վահե Գոդելը եւ դերասան Արման Գոդելը հանդես եկան իրենց ստեղծագործությունների ընթերցմամբ եւ մեներկայացումով:

«Հայ արվեստի շաբաթը» կարեւոր էր ոչ միայն նրանով, որ Ժնեւը եւ ժնեւահայությունը մեկ շաբաթ ապրում էր հայ արվեստով, այլ նաեւ նրանով, որ այդ օրերը համընկան հայաստանյան հոբելյանի առթիվ Շվեյցարիայի հայության օգնության ծնոր մեկնելու հետ:

Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Վանաձորի Աբելյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերը կայացան դեռեւս 1994 թ. Ստրասբուրգի ազգային թատրոնի հետ կնքած պայմանագրի համաձայն: Ըստ դրա, 1994 թ. ֆրանսիական կողմի ընտրությամբ թատրոնի «Երեք քույր» պիեսը ներկայացվեց Ֆրանսիայում: Ըստ պայմանագրի 2-րդ կետի, Վահե Շահվերդյանը Ստրասբուրգի ազգային թատրոնի արտիստիկ խմբի ղեկավար Ժան Լուի Մարտինելլիի հետ 1995 թ. Ստրասբուրգում բեմադրեց Կոլտեսի «Ռոբերտո Զուկո» պիեսը: «Երեք քույրը» 96 թ. գարնանը ներկայացվեց Շվեյցարիայում եւ Ստրասբուրգում:

Վերջին փուլում հյուրախաղերը հիմք են, որպեսզի հայ թատրոնը շարունակի իր պայմանագիրը Ստրասբուրգի ազգային թատրոնի հետ: Այդ համագործակցության հետեւանքով 97 թ. հունվարից Սունդուկյանի անվան ազգային թատրոնը Ստրասբուրգի ազգային թատրոնի ճանաչված բեմադրիչ՝ Ժան Լուի Մարտինելլին կբեմադրի Շտրոսի «Իթակկա» պիեսը: Այնուհետեւ 1997 թ. աշնանը նույն թատրոնում կաշխատի ֆրանսիացի բեմադրիչ Ֆիլիպ Գյոլեկը, որը թատրոնի եւ դերասանական խմբի հետ ծանոթանալու համար Երեւան կժամանի այս տարվա աշնանը:

«Ներկայումս մշակվում է Սունդուկյանի անվան թատրոնի ծրագիրը եւ այնտեղ կարեւոր տեղ է հատկացվում արտասահմանյան լավագույն բեմադրիչների եւ թատրոնների հետ համագործակցությանը»,- ասաց Վահե Շահվերդյանը:

Տաթեւ Սարյան

Ցուցասրահ

Բացօթյա քանդարանի կենսական ուժը

Սպիտակաթույր ձին ծառս եղավ, խրտնեց ցրվեծի մոլեգին շառաչից ու վարգեց ահագնացող տենդի մեջ մինչեւ իր առջեւ բացվող հոգու արոտքանը, արեւից նվաղող ծովը:

Ու այդ ծովը ծփաց կիրակնօրյա հանդարտությամբ եւ աշխուժությամբ, հոգին լցնող անափությամբ: Սրան մարդիկ «Վերնիսաժ» անվանումն են տվել: Տվել եւ ուրախացել իրենց ճկուն տրամաբանությամբ՝ համոզված լինելով, որ հենց այս է կարեւորը, անհետաձգելին:

Շատ սովորական կիրակին եւ սովորականի պես կինոյի տանը հարող այգին հենց այդ ծփացող հանգրվանն է, որ կանգ առավ սպիտակաթույր ձին: Ամենասկզբում նրա սմբակների տակ ճզմվելուց սողոսկեցին ազնվացեղ պուդլեր եւ կոկեր-սպանիել շնիկները: Թեեւ նրանց հաչոցների արձագանքը երկար ժամանակ չէր մարում, բայց էլ չխրտնեց նա. զարմանալի հանգստություն էր տիրել էությանը: Հոգեհարազատ ինչ-որ մեղեդի այս ու այն անկյուններից հաղորդակցություն էր բերում, կտավներում կրծքի տակ ու խլրտում էր արդեն սիրտը ցանկալի մտերմությունից: Նա ականջ մտնում է: Այո, մտնում է: Ճիշտ մարդու պես, ու արանից է, որ ծնվում է երազանքը հասարակ մի երեւանցու, մեկ ուրիշ հայի, օտարերկրացու: Նրանցից յուրաքանչյուրի համար «Վերնիսաժը» ոչ միայն գնումներ անելու վայր է, այլ նաեւ գեղեցիկի, վսեմի, վերանձնականի մերձենալու: Խոստովանենք, երբ ագահի մղումներ ունի, երբեք չի ունենում: Ծերունազարդ կինը ամբողջ շաբաթվա ջանասիրական փարչության գրանցված կավճանդող, նյութականացնող պաստելն ուզում է ժառանգել հենց այստեղ: Նա այլ կերպ հանգստանալու հնարավորություն չունի: Արվեստների բացօթյա քանդարանը դառնում է այն թթվածինը, որը ներշնչելուց երբեք չես հագենում, բայց միեւնույն ժամանակ ներշնչածն էլ լիովին բավական է լիցքավորվելու կենսական էներգիայով:

Գույների տարօրինակ զգայականություն, կենցաղն արվեստին համադրելու զարմանալի ունակություն... ուրիշ ոչինչ: Եւ պետք չէ թվել այնտեղ եղած իրերի տեսակները: Հարկավոր է առնվազն անսպառ համբերություն թվարկումը վերջին հասցնելու:

Հետաքրքիրն ու առանձնահատուկը ամեն անգամ նորանում, բարձանում է եւ հաջորդ անգամ նույն բանը տեսնելով, քո մեջ անհայտ կարծանագրվի անակնկալ նորույթը: Դրանից է, որ կարողանում ես հեշտորեն բնականացնել եկող երկուշաբթին եւ հետո սովորույթ դարձող հաճախորդականությամբ վարգում մինչեւ շաբաթ, կիրակի «Վերնիսաժ»...

Փոքրս, խնդրում իրականությունը միայն մեր կենցաղը չէ, դա նաեւ այն դասավորությունն է, որով միայն ու միայն դրամապանակի ծոցիներն են յուղվում: «Վերնիսաժն» այս ամենից միշտ շահողի համբերությամբ է դուրս գալիս, պարզապես խորհուրդը լավ բարեկամի է, քաքախնոն մաքրությամբ, հոգու երանությամբ եւ ասածս շարունակություն չի լինա:

Հասմիկ Առաքելյան

Երաժշտություն

«Սերենադը» միակ ոչ պետական նվագախումբն է

Երեւանի մամուլի ակումբի նախաձեռնությամբ երեկ ժուռնալիստի տանը կայացավ «Սերենադ» կամերային նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար, դիրիժոր Էդվարդ Թոփչյանի եւ նվագախմբի մենեջեր Նիկա Բաբայանի մամլո ասուլիսը:

Ն. Բաբայանը «Սերենադ» կամերային նվագախումբը հետաքրքիր երեւույթ համարեց մեր իրականության դասական երաժշտության բնագավառում: «Սերենադն» առաջին եւ միակ ոչ պետական կամերային նվագախումբն է Հայաստանում, որի հնգամյակը լրանում է այս տարի: Չնայած կարճ ժամանակահատվածին, «Սերենադը» հասցրել է հյուրախաղերով հանդես գալ Ֆրանսիայում, Իտալիայում, Գերմանիայում, Հոլանդիայում, Ավստրալիայում համերգներ ունենալ Համբուրգի հայտնի Համբուրգ Մյուզիքլ դահլիճում: Ընդհանուր առմամբ «Սերենադը» եվրոպայում ունեցել է 150 համերգ, իսկ Էդվարդ Թոփչյանը հանդես է եկել աշխարհահռչակ երաժիշտներ Սթիվեն Իսերլիսի, Տիբոր Վարկայի եւ Էմանուել Պայուդի հետ:

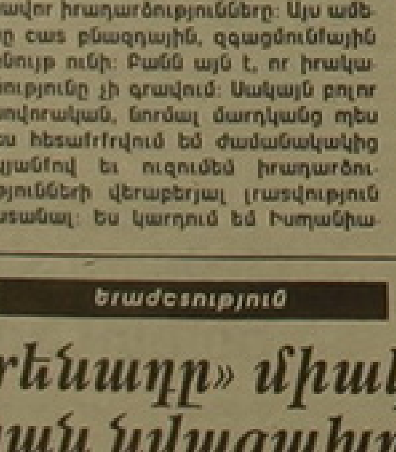

1994 թ-ին «Սերենադ» կամերային նվագախումբը հրատարակեց առաջին լազերային սկավառակը:

Տ. Ս

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Ֆուտբոլ

Հայաստանի ֆուտբոլի հավաքականի ապագա մրցակիցները

Նոր պորտուգալացինե՞ր...

Պորտուգալական ֆուտբոլի երիտասարդ սերնդի ներկայացուցիչների ամենավառ անհատականությունը հեղինակավոր «Բարսելոնի» կիսապաշտպան Լուիս Ֆիգուն է, որը 1991 թ. աշխարհի երիտասարդական առաջնության հաղթողներից է: «Ֆրանս ֆուտբոլին» տված հարցազրույցում նա հայտարարել է, որ իր երկրում ֆուտբոլն անսովոր ներուժ ունի:

-Ձեր երկրի հավաքականն առաջինն է ճանաչվել 1989 եւ 1991 թթ. աշխարհի երիտասարդական առաջնություններում, բայց ահա ազգային թիմը ոչնչով աչքի չի ընկել: Ինչո՞ւ:

-Թիմն ստեղծվում է ոչ թե մեկ օրում, այլ մի քանի տարվա ընթացքում: Անհրաժեշտ է համառ աշխատանք, որի հիմքում ընկած լինի լավագույն ավանդույթների շարունակությունը: Եվրոպայի 1984 թ. առաջնությունից հետո մեր ֆուտբոլում սկսվեց երկարատեւ տեղատվություն: Պատճառն իսկական մասնագետների եւ մշակված դոկտրինայի բացակայությունն էր: Այդ պատճառով 1986 թ. աշխարհի առաջնությունում մեր հավաքականը ցույց տվեց դժգույն խաղ: Այդ մրցաշարում մենք «աչքի ընկանք» հիմնականում նրանով, որ վճռում էինք ներքին հիմնախնդիրները եւ տուրք տալիս տարաձայնություններին: Մտահոգությունը փողերն էին ու պարգեւավճարները: Տարիների ընթացքում մեզանում իշխում էր անարխիան: Անընդմեջ փոփոխվում էին թե ֆեդերացիայի ղեկավարները, թե հավաքականի մարզիչները: Հեռանկարի ոչ մի ծրագիր չկար, մենք գոյատեւում էինք եւ ուրիշ ոչինչ:

-Այդ ամենը բնորո՞շ էր պորտուգալական ֆուտբոլին:

-Երկար ժամանակ թե հավաքականի եւ թե ակումբների խաղը հիմնվում էր «աստղերի» վրա: Անտեսվում էր թիմային գործողությունը: Բոլորն ինչ-որ փառքի էին սպասում՝ քրտնաջան աշխատելու փոխարեն: Հուսահատության մեջ, հայտնվեց մարզիչ Կառլոս Կեյրուշը: Այդ մարդը միշտ էլ մտահղացումներ եւ նպատակներ ունի: Մինչեւ 21 տարեկան դառնալը, նա ապրել է Մոզամբիկում: Երբ այդ երկիրը անկախություն ստացավ, Կեյրուշը տեղափոխվեց Լիսաբոն եւ մարզչական աշխատանքի իրավունք ձեռք բերեց: Երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիայում նրան վստահեցին երիտասարդների հետ տարվող աշխատանքը: Այսօրվա պորտուգալացի հեղինակավոր բոլոր ֆուտբոլիստները նախապատրաստվել են նրա դպրոցում: Նա ոչինչ չի հայտնագործել: Պարզապես, իմաստուն մարդ է եւ հաջ գիտի ֆուտբոլը: Կեյրուշը հասկացել էր եւ գիտակցում էր, որ մեր ֆուտբոլի ապագան կապված է երիտասարդության հետ:

-Ուրեմն, հենց նրա՞ն է պարտական իր վերածնունդը ներկա պորտուգալական ֆուտբոլը:

-Անկասկած: Ընդ որում, տեխնիկատակտիկական պատրաստականության գիտելիքներ ունենալու հետ մեկտեղ, նա հիանալի հոգեբան է: Նա բազմիցս զրուցել է մեզ հետ, համոզել, որ հավատանք մեր ուժերին եւ մեր առջեւ բարձր նպատակներ դնենք: Ու, չնայած, նա հիմա այլեւս չի մարզում հավաքականը, սակայն ղեկավարվում ենք Կեյրուշի սկզբունքներով:

-Պորտուգալական ֆուտբոլին այժմ մնում է բարձր մակարդակներում հաստատուն տե՞ղ զբաղեցնել:

-Իմ կարծիքով, դա արդեն տեղի է ունեցել, քանի որ մենք Անգլիայում կայանալիք Եվրոպայի առաջնության ուղեգիր ենք նվաճել: Դա շատ բարդ խնդիր էր, որովհետեւ դրա եզրափակիչ փուլն, ընդհանրապես, վիճակահանության է նման: Մրցաշարն արագընթաց է, եւ ամեն ինչ կախված կլինի խաղացողների բարձրության աստիճանից: Մեր հնարավորությունները մենք ցուցադրեցինք երկարատեւ ընտրական մրցաշարում:

Ի դեպ, այն աստիճան, որ բազմաթիվ մեկնաբաններ Պորտուգալիայի հավաքականը համարում են չեմպիոնի հիմնական հավակնորդներից մեկը:

-Մենք խոշոր մրցաշարում, ահա արդեն տասը տարի է, հանդես չենք եկել: Եւ դրանում է մեր ուժը: Երբ ինչ-որ մեկը ցանկանում է մեզ հավակնորդ համարել, դե ինչ, մենք համաձայն ենք:

-Բայց շատ չէ՞, արդյոք:

-Խոսքը գնում է միայն այն մասին, որ համատեղ անցկացրած մի շարք տարիների ընթացքում մենք մեր մեջ դաստիարակել ենք որոշակի վստահություն: Մենք գիտենք ինչ արժենք եւ ինչի կարող ենք հասնել: Թիմում հավաքվել է բարեկամների «ընտանիք»: Միմյանց գիտենք ահա արդեն տասը տարի: Ահա մի օրինակ, Ռուի Կոշտան խաղում է «Ֆիորենտինայում» եւ ամեն անգամ մեր հավաքական հրավիրվելիս, լինում է Բարսելոնում, մեր տանը: Մենք միասին սուրճ ենք ըմպում եւ քայլում Լիսաբոնում: Մենք ուրախ ենք միմյանց տեսնելու համար:

-Ասում են, թե մեր սերունդը բացառիկ է, իսկ ի՞նչ կա նրա ետեւում:

-Կեյրուշն ստեղծել է իսկական ֆենոմեն: Կարող ենք ձեզ հավաստիացնել, որ մեզ հաջորդելու է առավել բացառիկ սերունդ:

-Ձեր խոսքերից հետո կարող է այնպիսի տպավորություն ստեղծվել, թե Պորտուգալիան թիմ-երազանք է:

-Մենք ունենք թիմ եւ ոչ թե անհատ ուժեղ ֆուտբոլիստների հավաքածու: Դրանով ենք տարբերվում այն ամենից, ինչը կար անցյալում: Ի դեպ, Ֆրանսիայում եւս ճիշտ նույնն է տեղի ունենում:

-Ինչպե՞ս:

-Ֆրանսիան եւս վերակառուցվում է: Կանտոնան եւ Ժինոլան այլեւս թիմում չեն, ու ոչ մի ողբերգություն, որովհետեւ նրա ղեկավարները նույնպես բանկ են գնահատում, առաջին հերթին, թիմը:

-Ինչպես երեւում է, դուք բարձր եք գնահատում Ֆրանսիայի հավաքականը:

-Իհարկե: Ես հետեւել եմ Եվրոպայի առաջնություն-96-ի ընտրական փուլի նրա խաղերին եւ սիրով զուգահեռներ եմ անցկացնում Պորտուգալիայի թիմի հետ: Ընդհանուր շատ բան կա նախապատրաստության հիմնական ուղղություններում եւ այն բանում, որ երիտասարդ ֆուտբոլիստները խաղում են ուժեղ ակումբներում եւ արագորեն մրցափորձ են կուտակում: Ֆրանսիան, իմ կարծիքով, առաջնության ֆավորիտն է:

-Օգնո՞ւմ է ձեզ, արդյոք, ճանաչված ֆուտբոլիստ լինելը:

-Եվրոպայում հաճախ է փոխվել նորաձեւությունը: Մի ժամանակ Իտալիայում ամենահանրաճանաչը գերմանացիներն էին: Այժմ մեր հերթն է: Մենք բավականին փորձ ենք կուտակել նաեւ հայրենիքում: Արտասահմանում անդրադառնում է մեր ուժերի նկատմամբ հավատը: Դրա հետ մեկտեղ, մենք աչք չենք փակում Պորտուգալիայում առկա հիմնախնդիրների առաջ:

-Ի՞նչ նկատի ունեք:

-Մենք միշտ էլ հզոր հարձակվողներ ենք ունեցել, իսկ այսօր այդպիսիք քիչ են: Դա հավաքականի թույլ տեղն է: Մեր ազգային առաջնությունում կենտրոնական հարձակվողի դիրքում հիմնականում խաղում են արտասահմանցիներ՝ անգլիացիներ կամ բրազիլացիներ: Անհրաժեշտ է երիտասարդության մեջ արթնացնել գոլ խփելու հաճույքը:

-Այդ պատճառով չէ՞, արդյոք, որ կասկածում եք հունիսին կայանալիք Եվրոպայի առաջնությունում չեմպիոն դառնալու Պորտուգալիայի հավաքականի հնարավորությանը:

-Եվրոպայի չեմպիոններ, հնարավոր է, որ մենք չդառնանք: Բայց կարեւորն այն է, որ մեր ֆուտբոլը վերջապես գտել է իրեն: Դա արդեն մեծ հաղթանակ է:

Մարմնամարզություն

Մեկնեցին Կոպենհագեն

Դանիա մեկնեց սպորտային մարմնամարզության տղամարդկանց ՀՀ հավաքականը (ավագ մարզիչ Ա. Գաբրիելյան), որը մայիսի 9-13-ը Կոպենհագենում առաջին անգամ կմասնակցի Եվրոպայի անհատական-թիմային-22-րդ առաջնությանը: Այս պատասխանատու ստուգատեսում հանդես գալուն մեծապես նպաստեց սպորտվարչության եւ մարզաձեւի հանրապետական ֆեդերացիայի (նախագահ Հ. Քոչինյան) աջակցությունը: Առաջնությունում ՀՀ մարզական պատիվը կպաշտպանեն Ատլանտա-96-ի ուղեգիր նվաճած միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Ն. Մարգսյանը, ինչպես նաեւ սպորտի վարպետներ Լեոն Կարախանյանն ու Նորայր Հարությունյանը: Մրցաշարը սպասարկող մրցավարների մեջ կլինի նաեւ մեր հանրապետության ներկայացուցիչ, միջազգային կարգի մրցավար Գեորգի Հարությունյանը:

Շախմատ

Վ. Հակոբյանի տպավորիչ հաղթանակը

Տ. Պետրոսյանի եւ Հ. Գասպարյանի հուշամրցաշարերում

Նախաօլիմպիական շախմատային փառատոնի շրջանակներում անցկացվող Տ. Պետրոսյանի եւ Հ. Գասպարյանի հուշամրցաշարերը մոտենում են եզրագծին:

Գլխավոր Տ. Պետրոսյանի հուշամրցաշարի 8-րդ տուրում հանդիսականների ուշադրությունը բեւեռված էր առաջատարներ Ս. Լպուտյանի եւ Բ. Գուլկոյի միջեւ անցկացված կենտրոնական մրցախաղին: Ռիսկի չդիմելով, կարճատեւ պայքարից հետո, մրցակիցները արդեն 20-րդ քայլում հաշտություն կնքեցին: Հետաքրքիր պայքար ծավալվեց Ա. Անաստասյան-Ռ. Վահանյան հանդիպումում, ուր կողմերը չգտան հաղթանակի հասնելու «բանալին»: Ոչ-ոքի գրանցվեց նաեւ Ա. Խալիֆման-Յ. Էլվեստ, Ա. Մինասյան-Վ. Եպիշին (սա վերջինիս 8-րդ անընդմեջ ոչ-ոքին էր) մրցամարտերում:

Պ. Նիկոլիչը տակտիկական գեղեցիկ «հարվածով» հաղթեց ՌԴ կրկնակի չեմպիոն Դ. Սվիդլերին եւ կրկին հասավ առաջատարին: Վերջապես, մարզասերներին ուրախացրեց մրցաշարում իր օգտին առաջին հաղթական միավորը գրանցած Վ. Հակոբյանը, որը սեւ խաղաքարերով, նուրբ ու հնարամիտ կոմբինացիաներով պարտության մատնեց չեխ Զ. Հրաչեկին: Անցկացված 8 տուրից հետո 5.5 միավորով առաջատարները երկուսն են՝ Լպուտյանն ու Նիկոլիչը: Գուլկոն վաստակել է 5 միավոր:

Հ. Գասպարյանի բաց հուշամրցաշարում շարունակում է վերելքով հանդես գալ վրաց գրոսմայստեր Զ. Ստուրուան: 9-րդ տուրում նա միավոր շահեց, այս անգամ Վ. Մալանյուկից (Ուկրաինա) եւ էլ ավելի ամրապնդեց առաջատարի իր դիրքերը: Միջազգային գրոսմայստերի նորման լրացնելու լավ հնարավորություններ պահպանող Տ. Նալբանդյանը համառ պայքարից հետո զիջեց փորձառու Ա. Վայսերին (Ֆրանսիա): Առաջատարների խմբում գտնվող Նովիկով-Յակովիչ, Տոկմանով-Յուսես զույգերի մրցախաղերում գրանցվեցին ոչ-ոքիներ: Առաջատարներին հետապնդող մեր շախմատիստներից Ն. Քալանթարյանն ու Ա. Պետրոսյանը եւս խաղաղ արդյունքով ավարտեցին իրենց մրցամարտերը: Իսկ ահա, պատանի Կ. Ասրյանը համարձակ խաղով հաղթեց Մ. Ծերին (Ռուսաստան): Ինը տուրից հետո միանձնյա առաջատարը Զ. Ստուրուան է (7.5 միավոր): Նրանից կես միավորով ետ է մնում Ա. Վայսերը: 6.5-ական միավոր ունեն Յու. Յակովիչը, Ի. Նովիկովը ու Գ. Կաշեվիլին: Առաջատարների խմբում գտնվող մեր հանրապետության եւս չորս ներկայացուցիչ Ա. Պետրոսյանը, Ն. Քալանթարյանը, Տ. Նալբանդյանն ու Կ. Ասրյանը վաստակել են 6-ական միավոր: Մրցաշարի ավարտին մնացել է երկու տուր:

Հեծանվասպորտ

Օլեգ Կլեւցովը կայուն մարզավիճակում է

Հայաստանի մի շարք առաջատար հեծանվորդներ արդեն երկու տարի է, ինչ տեղափոխվել են Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներ եւ անդամագրվել տեղերի օլիմպիական կենտրոններին: Պատճառը մեկն է՝ տեղում անհրաժեշտ պայմաններ դեռեւս չեն ստեղծված լիարժեք մարզվելու, ուսումնամարզական հավաքներ կազմակերպելու համար: Պատասխանատու մրցումներում նրանք հանդես են գալու Հայաստանի դրոշի ներքո: Նրանցից է եւ շնորհալի Օլեգ Կլեւցովը («Աշխարհի [illegible]»): Նա անցած տարի Հայաստանի թիմի կազմում մասնակցեց Բոգոտայում (Կոլումբիա) անցկացված հեծանվային սպորտի աշխարհի առաջնության մրցումներին եւ չորս կմ

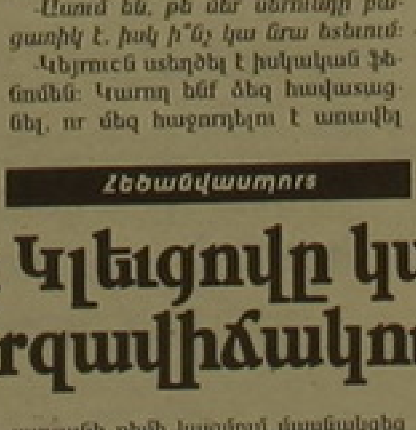

խմբային վազքում գրավեց 25-րդ տեղը: Այդ արդյունքով Օլեգը, կարծես թե, ապահովեց օլիմպիական խաղերի մասնակցության ուղեգրման գործակիցը (ռեյտինգը): Բայց վերջնական որոշումը պատկանում է ՄՕԿ-ին, որը մայիսի վերջին կայանալիք համաժողովում կքննարկի նաեւ այդ հարցը: Իսկ այս օրերին Սարատովի օլիմպիական կենտրոնի սան Օլեգ Կլեւցովը հանդես գալով Ռուսաստանի առաջնությունում (հեծանվահրապարակ) չորս կմ վազքում, տեղ գրավեց առաջին տասնյակում:

Ֆուտբոլ

Հրաժեշտ բարձրագույն խմբին

Ավարտին է մոտենում Անգլիայի ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի առաջնությունը, որտեղ հինգ մրցաշարի ավարտից մի քանի տուր առաջ արդեն չեմպիոնի կոչումը նվաճել է «Մանչեսթր Յունայթեդը»: «Մանչեսթր Սիթին» բարձրագույն խմբում մնալու համար, հերթական տուրում անհրաժեշտ էր հաղթել հռչակավոր «Լիվերպուլին», սակայն նա չկարողացավ կատարել իր առջեւ դրված խնդիրը: Խաղն ավարտվեց 2:2 հաշվով: «Մանչեսթր Սիթին» հրաժեշտ տվեց բարձրագույն խմբին:

digitised by A.R.A.R.@

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Հրապարակախոսական

Արեւե՞լք թե՞ Արեւմուտք

Չինծու հարցադրումներ եւ դրանց «լուծումներ»

Անցել ամիսը Հայաստանի ընթերցասեր հասարակության համար «նշանավոր» դարձավ նրանով, որ թերթերում երեւան եկան ազգային արժանապատվությունը ոտնակոխ անող, որոշ դեպքերում նույնիսկ բացահայտ թուրքական գաղափարական զինանոցից վերցրած արտահայտություններ, ինչպես նաեւ մի շարք չինծու հարցադրումներ եւ դրանց առաջարկվող «լուծումներ»: Այդպիսի հարցադրումների շարքին է պատկանում, այսպես կոչված, «Համաշխարհային ազգ» արտահայտությունը կրկին շրջանառության մեջ դնելու փորձը: Այդ (հույժ կարեւոր) գաղափարի լույսի տակ ճառագվեցին (որտեղ մենք վատն ենք կամ վատացել ենք) մտայնության շուրջը կատարվող մտամարզանքները:

Ներկայումս հրապարակ է նետվում Արեւե՞լք, թե՞ Արեւմուտք հարցադրումը, որի հիմքում նախ եւ առաջ ընկած են շատ պարզունակ ու անցած տասնամյակների չհաղթահարված մտայնությունները: Նկատենք, որ Արեւելքն Արեւմուտքին հակադրման, նրանց միջեւ պարսպների անցկացման գաղափարախոսական մի ամբողջ համակարգ էր մշակել նաեւ կոմունիստական քարոզչական մեքենան: Հանուն արդարության պետք է նշել, որ այդպիսի համակարգ գոյություն ունի նաեւ արեւմտյան երկրներում, որի ձեւավորման ակունքները գալիս են դեռ անցած դարասկզբներից. այդ համակարգը որոշակիորեն ծառայեցվեց ասիական եւ աֆրիկյան երկրների գաղութացման նպատակներին: Արեւելք-Արեւմուտք հակադրման, արեւմտյան քաղաքակրթության գերակայության գովերգման գաղափարախոսության ակունքները գալիս են հունահռոմեական միջնադարյան աշխարհակալական քաղաքականության դարաշրջաններից: Արեւմտյան քաղաքակրթության արմատները կապվում են հունահռոմեական, հելլենիստական քաղաքակրթությունների հետ:

Ինչպես ցույց են տվել հնագիտական, մարդաբանական, լեզվագիտական վերջին տասնամյակների հայտնագործությունները, եվրոպական արիական ժողովուրդների ծագման, քաղաքակրթության ձեւավորման նախնական բնօրրանը եղել է առաջավոր Ասիան, իսկ ավելի կոնկրետ՝ Քուռ-Արաքսյան հովիտը եւ նրան հարող հայոց լեռնաշխարհի տարածքները: Մոտ 7000 տարի առաջ արիական (հնդեվրոպական) մայր ժողովուրդը սկսել է տրոհվել եւ հազարամյակների ընթացքում նրանից առաջ եկած բազմաթիվ ժողովուրդներ, զաղթերի/հետեւանքով ի վերջո գրաղեցրին Հնդկաստանից մինչեւ Եվրոպա ընկած տարածքը՝ իրենց հետ տանելով եւ հայրենիքներում յուրովի զարգացում հաղորդելով բնօրրանում ձեւավորված քաղաքակրթությանը: Հայաստանից, ընդհանրապես Առաջավոր Ասիայից զաղթը շարունակվել է նաեւ հաջորդ հազարամյակներում: Սփռումներն ու ներթափանցումները արիական մի շարք ժողովուրդների միջեւ շարունակվում են նաեւ հետագա դարաշրջաններում: Դեռեւս անցյալ դարում հնդեվրոպական հին, ոչ հայաստանակենտրոն տեսության առկայության պայմաններում էլ հնդեվրոպականների կողմից նշվում էր քաղաքակրթական այն մեծ ազդեցությունը, որ ունեցել է հայոց լեռնաշխարհի Արարատյան թագավորությունը Բալկանների եւ այստեղ ձեւավորվող հունական քաղաքակրթության վրա: Հայկական քաղաքակրթությունը բուն օրրանում պահպանելով հնդեվրոպական մայր ժողովրդի քաղաքակրթական հիմքերը, դրա վրա զարգացրեց մի նոր քաղաքակրթություն, որը նաեւ հաջողությամբ էր զուգակցում Արեւմուտքից եւ Արեւելքից եկող քաղաքակրթական նորույթներին: Մեր ժողովրդի համար Արեւելք-Արեւմուտք քաղաքակրթական կողմնորոշման, մանավանդ որեւէ քաղաքակրթության (կաղապարային) ընդօրինակման հիմնախնդիր երբեք չի եղել: Վերջին տարիներին որոշ դիլետանտների կողմից, կամա թե ակամա, բացահայտ եւ թաքնված տեսքով առաջ է քաշվում արեւմտյան առաջատար քաղաքակրթության ընդօրինակման թեզը, որը, իհարկե, զգուշության նկատառումներով մատուցվում է հարցադրումների տեսքով: քաղաքակրթությունների անցյալի եւ ներկայի մասին ունենալով ընդամենը խիստ մակերեսային գիտելիքներ եւ «այստեղիցայնտեղից քաղած ու լիովին չմարսած տեղեկություններ, որոշ վերաբերմունքներ, որպես կանոն, առաջ են քաշում արեւելյան ու ազգային նվաստացնող, շատ հաճախ անհիմն, անմիտ ու անհեթեթ արտահայտություններ (եզրակացություններ): Վերջերս Ստեփան Դանիելյանի հերթական «գլուխգործոցից» պարզվեց, որ «արեւելքը հայերին միշտ դիտում էր որպես խորթ տարր, արեւմուտքի ազդեցության ոլորտներին լրտեսներ», իսկ արեւմուտքը՝ «հերձվածող եւ ասիացի»: Այստեղ արդեն բացի պատմության դիլետանտական ըմբռնումից, գործ ունենք նաեւ հեղինակի հիվանդագին երեւակայության բավական՝անհաջող թռիչքի հետ եւ նման մտավոր եւ հոգեւոր խիստ բարոյական հիմքերով էլ նա փորձում է առաջ քաշել հիմնական հարցադրում «ո՞ւր ենք գնում մենք Արեւե՞լք, Արեւմո՞ւտք, թե՞...» եւ աշխատում «լուծում տալ» նաեւ այդ չինծու հարցադրմանը:

Հարգելի դանիելյաններ, մենք ոչ մի տեղ էլ չենք պատրաստվում գնալ: Եւ կարծես թե, հայերիս դեռևս արեւելք կամ արեւմուտք ընելու կարիքը չի զգացվում. մենք այնտեղ ենք, որտեղ որ կանք՝ սեփական քաղաքակրթական դեմքով, արժեքներով եւ համամարդկային՝ առանձնահատկություններով: Ինչպես արդեն նշել ենք, հայկական քաղաքակրթությունը արեւելք-արեւմուտք պատնեշի անցկացման եւ որեւէ քաղաքակրթության «կաղապարային» ընդօրինակման խնդիրներ չի ունեցել: Դա պայմանավորված է ոչ միայն նրա քաղաքակրթական խորը եւ հարուստ արմատներով, այլեւ բուն աշխարհագրական առանձնահատկություններով: Գտնվելով արեւելք-արեւմուտք եւ հյուսիս-հարավ խաչուղում, հայ ժողովուրդն իր վրա է կրել նաեւ զանազան քաղաքակրթությունների ազդեցությունը, որոնց արժեքները յուրօրինակ ազգային խառնարանի միջով անցկացնելուց հետո, այնուհետեւ դրանցից շատերը համամարդկային քաղաքակրթությանն են ներկայացրել զարգացման նոր ուղիներ: Պատմական զարգացման վերջին դժնդակ դարաշրջաններում էլ հայ ժողովուրդը ուժերը ներածին չափով նպաստել է համամարդկային նոր արժեքների ձեւավորմանը, եւ պատահական չէ, որ օտար շատ երեւույթներ ժամանակին երբ բռնակալական տերությունների ծանր լծի տակ հեծող հայ ժողովրդին օծեցին «քաղաքակրթության փարոս», «քաղաքակրթության ջահակիր» եւ նմանօրինակ այլ բնորոշումներով: Ներկայումս մեր ժողովրդի մի մասը ապրում է սեփական անկախ պետության մեջ: Նա միաժամանակ փորձում է կերտել նոր հասարակարգ: Ամրելով բռնակալական համակարգերում, հայը հնարավորություն չի ունեցել հաղորդակից լինելու քաղաքակրթական շատ նոր արժեքների. կոմունիստական տիրապետության յոթ տասնամյակներին մեր ժողովրդի մի մասի սերունդներ ստիպված եղան բավարարվել կոմունիստական արժեքներով: Անշուշտ, դարերով բռնակալական կարգերի տակ հեծած հայ ժողովրդի խորհրդային հատվածները քաղաքակրթական նոր արժեքների հարաբերությունների, կառույցների ներդրման պատկերացումների, փոփոխման ուղղությամբ զգալի անելիքներ ունեն. ինչո՞ւ պետք է ընթանան արմատական բարեփոխումները «արեւելք թե արեւմուտք» հարցադրումո՞վ, նրանց միջեւ «չինական պարսպի» անցկացումո՞վ, արեւելյան երկրների (Իրան, Չինաստան, Ճապոնիա, Հարավային Կորեա եւ այլն) ժամանակակից նվաճումների նկատմամբ լիակատար մերժողական վերաբերմունքի ցուցաբերումո՞վ, արեւմտյան երկրների արժեքների կուրորեն ընդօրինակումո՞վ... Կարծում ենք, բուն հարցադրումները ակներեւաբար ցույց են տալիս բարեփոխումների, ներդրումների եւ վերարժեքավորումների խնդիրներին նեղված դիտորդությունների մոտենալու ողջ անհեթեթությունը: Եւ արեւելյան, եւ արեւմտյան երկրների ձեռքբերումներն ու փորձը կրկին կանցնեն մեր ազգային խառնարանի միջով, եւ կձեւավորվեն նոր արժեքների, հարաբերությունների, կառուցվածքների ու պատկերացումների հայկական քաղաքակրթական յուրօրինակ տարբերակները: Արեւելք-արեւմուտք հակադրման հիմքում ընկած են քաղաքական շահադիտությունները, պարզապես տարբեր դարաշրջաններում արեւելյան եւ արեւմտյան երկրների քաղաքակրթական զարգացման տարբերությունները ունեցվել են ազգամաքրաքականն ու տնտեսական շահերին ուղղված գործողությունները արդարացնելու նպատակով: Այս հարցին կփորձենք անդրադառնալ առանձին շարադրանքով:

Վաղինակ Տերտերյան

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Նախագահության թեկնածուների եկամուտների մասին

Շարունակում ենք տեղեկություններ հրապարակել Ռուսաստանի Դաշնության առաջատար քաղաքական գործիչների եկամուտների մասին:

Նախկին ԽՍՀՄ նախագահ Միխայիլ Գորբաչովն արդեն թոշակի է անցել: Այս կարգում 1994-ին նա ստացավ 192 հազար, իսկ 1995-ին 569721 ռուբլի: Բայց պյս փողերով չես ապրի, առավել եւս, որ քաղաքականությունից՝ նա չէր հեռանալու: Ահա թե ինչու, Գորբաչովն աշխատանքի անցավ սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքագիտական ուսումնասիրությունների միջազգային ֆոնդում (Գորբաչով-ֆոնդ): Այստեղ արդեն շատ ավելի էին վճարում. 1994-ին 7 մլն-ից մի քիչ ավելի, իսկ 1995-ին 11 մլն 283 հազար:

Բայց Միխայիլ Գորբաչովն իր կյանքից չէր դժգոհում: Նա ռուսաստանյան միակ քաղաքագետն էր, որ իտալական «La Stampa» թերթում տպագրվելու բացառիկ պայմանագիր ուներ: Դրանից բացի, նրա գրքերը մեծ տպաքանակով տպագրվում էին Իտալիայում, ԱՄՆ-ում, Գերմանիայում: Ընդհանուր առմամբ, 1994 թ. Գորբաչովը 2 մլրդ 373 մլն 655 հազար, իսկ 1995 թ. 1 մլրդ75 մլն 493 հազար ռուբլի հեղինակային հոնորար ստացավ: Նախկին նախագահը շատ է նեղվում հարկերից, որոնք մի քանի անգամ կրճատում են նշված թվերը. որքան մեծ է եկամուտը, այնքան բարձր են հարկերը:

Իր գրքերի հրատարակման շնորհիվ, քիչ չվաստակեց նաեւ ՌԴ նախագահի մեկ այլ թեկնածու՝ Գրիգորի Յավլինսկին. 1994 թ. հոնորարներից նա ստացավ 16 մլն 313 հազար ռուբլի: 1995 թ.՝ 13 հազար դոլար եւ 13 հազար ոսկե մարկ: Դրանից զատ, լինելով Պեսդոմայի պատգամավոր, 1994 թվականին ստացավ 17 մլն, իսկ 1995-ին մոտ 27 մլն ռուբլի: Նա «լեխ» աշխատանք էր կատարում տնտեսական ու քաղաքական հետազոտությունների կենտրոնում: 1994 թ. այստեղ նրան վճարեցին 1 մլն 603 հազար, 1995 թ.՝ 3 մլն 662 հազար ռուբլի: Ռուսաստանյան թերթերում եւս նա տպագրվում է, որի համար, բնականաբար, նրան վճարում են:

Գրող, պատգամավոր, նախագահի թեկնածու Յուրի Վլասովը աշխատավարձը Պետդումայից է ստանում. 1994 թ.՝ 16 մլն 456 հազար, 1995 թ.՝ 27 մլն 97 հազար ռուբլի:

Ալեքսանդր Լեբեդը դեռեւս Պրիդնեստրովյեի զորամասի հրամանատար եղած ժամանակ 1994 թ. ստացել է 13 մլն 411 հազար, 1995 թ.՝ 34 մլն 703 հազար ռուբլի:

Ակնարկոյծ Սվյատոսլավ Ֆեոդորովը 1994 թ. վաստակել է 78 մլն 219 հազար, 1995 թ.՝ 277 մլն 22 հազար ռուբլի:

Կուզբասի օրենսդրական ժողովի նախագահ Աման Տուլեեւը 1994 թ. 11 մլն, իսկ 1995 թ. 16 մլն ռուբլի:

Դեղագործության ասպարեզի բիզնեսմեն Վլադիմիր Բրինցալովը 1994 թ. ունեցել է 114 մլն ռուբլի եկամուտ, իսկ մեկ տարի հետո միայն 25 մլն: Իսկ ինչո՞ւ այդքան քիչ: Այ, դա միլիարդատեր: Իսկ ո՞ր եկամուտների շնորհիվ են ձեռք բերվել միլիոնավոր դոլարի արժեք ունեցող հայտնի նկարների ու ճանդակների բնօրինակները:

«Ռեֆորմ» ֆոնդի փոխնախագահ Մարտին Շակկումի եկամուտը կազմում է. 1994 թ.՝ շուրջ 19 մլն, 1995 թ.՝ 64 մլն 610 հազար ռուբլի:

Պատրաստեց Լ. Հաջյանը

ԱՓ 18 (811), մայիս 1996

Իսրայել

Պերեսը խոստանում է վերընտրվելու դեպքում վերսկսել բանակցությունները Սիրիայի հետ

Իսրայելի վարչապետ Շիմոն Պերեսը հայտարարել է, թե մայիսի 29-ի ընտրություններին վերընտրվելու պարագային, ինքը անմիջապես վերսկսելու է մերձավորարեւելյան ճգնաժամի խաղաղ կարգավորմանը նվիրված բանակցությունները Սիրիայի հետ: «Լիկուդ» ընդդիմադիր խմբավորման առաջնորդ Նաթանյահուն իր հերթին պնդել է, թե ընտրվելու դեպքում ինքը նույնպես շարունակելու է խաղաղարար գործընթացը, սակայն հոգուտ արաբների արված նվազագույն զիջումներով:

Հայտարարություն

Վաճառվում է թիթեղյա ավտոտնակ, չափսերը՝ 7.05X3.55մ
Հասցեն՝ Երեւան, Արշակունյաց 53, բն. 25
հեռախոս՝ 44 68 73

Երեւանի ավտոմաս սարքերի հաշվիչ կոնստրուկտորական բյուրոն առաջարկում է

Բնակարաններում եւ ձեռնարկություններում ցանկացած ջերմատիճանի չափման եւ ավտոմատ կարգավորման փոխադարձ եւ ժամանակակից սարքեր, էլեկտրաէներգիան խնայող վառոցային, մուտքային եւ ապահովանականների լուսավորության ավտոմատ փոխանջատիչներ, տաք ջրի (եւ այլ հեղուկների) ջերմաստիճանի (բնակարանային ջրատաքացուցիչների, խոհանոցի կամ լոգարանի տաք ջրի) ավտոմատ կարգավորիչներ եւ ջրի մակարդակի ցուցիչ սարքեր, ժամանակի ռելեներ թվային ցուցիչներով եւ այլ սարքեր՝ լայն տեսականիով արտադրում եւ մատչելի գներով, ցանկացած ձեւի վճարմամբ առաջարկում է Երեւանի ավտոմատ սարքերի եւ սարքերի ռեսական հաշվիչ կոնստրուկտորական բյուրոն:

Ձեռնարկությունն ընդունում է տարբեր ավտոմատ սարքերի անհատական պատվերներ, որոնք կկատարվեն կարճ ժամկետում:

Հասցեն՝ Ներսիսյան փողոց 10ա
հեռախոս՝ 24 11 00, 24 55 21, 24 50 12

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 ... 6914 ... Տպաքանակը՝ 3500 Ստորագրված է տպագրության՝ 08. 05. 1996 Գինը՝ 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@